Масса а мехкашкара пролетареш, вlашаглкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьлл 1923 шера дениз ◆ ШИНАР, 11 июль, 1972 шу. ◆ № 83 (3100). Мах 2 кап.

Вьетнамски доттагlий — вай хьаьший

Чlоагlача доттагlaлено вlаший дуьо советски вьетнамски халкъаш.

Цу шин халкъа вижалаш хаст-хаста вlашагlбеттаду, вахара массадолча довкъошка lааль опыт канаьрша дlа-юха йоазийт.

Вай вьетнамски вежарешa доккхий толамаш доалаш шевй вахаре юкъеххувл советски доттагlашкара шоаш дlаийца опыт, знанеш.

Денгара денга чlоагlлу советски вьетнамски мехкашта юкъера бувзам. Цунна теша да Вьетнама къахьегамхой парте ЦК отдела заведующе заместитель Хоанг Хыу Нян керте волa, Нгуен Динь Тоай, Нгуен Вить, Фам Динь Тан, Во Ван Нем юкъе волаш йола Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК партийни болхлой делегаци вайцига яр.

Моарш:ал хоатташ вьетнамски эрсийн меттала язьъча транспоранташа, советски вьетнамски наччахьалкхений байракхаша хозъйча Грозненски аэропорте lоессар Нохч-Гlалгlайчоа столице хьошалгlа боагlа къонсам латтабеча Вьетнам турпала халкъа вижалаш тlабола АН-24 яха самолет.

Безача хьашашка дог тlара моарш:ал хаьттар КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретара И. А. Дорохова, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. Я. Правенько, КПСС обкома бюро членашна кандидата В. И. Жиралова, парте обкома айгача, кхачан промышленностен торговлен отдела заведующе З. А. Ахмадова, КПСС обкома гlишлошъяра отдела заведующе Р. А.-Г. Гойгова, промышленностен транспортен отдела заведующе Г. Г. Олейникова, республика хьабалча белгалкхамеча партийни советски кулгалхоша.

Цул тlехьагlа Грозненски пионераша зезагаш делар вьетнамски хьаьшашта.

Тlаккха вагlьабахкарашца цхьана городе хьалчуера вьетнамски партийни делегаци.

КПСС ОБКОМЕ

НИЙСА ВIАШТIЕХЬДАХА ДЕРРИГА А КХАШКАРА БАЛХАШ

СУНЖЕНСКИ, НАЬСАРЕН, ГУДЕРМЕССКИ РАЙОНИЙ БОАХАМАШКА ЯЛАТАШ ЧУЭЦАЧЕИ ДОАКЪАР КИЙЧДЕЧЕИ ДОЛЧА ДОККХИЙЧА КХОАЧАМБОАЦАРЕХ

Укх деношка хиннача обкома бюро белгалдаьккхар Сунженски, Наьсарени, Гудермесски районий боахамашка ялаташ чуэцачеи, доакъар кийчдечеи, хьажкlаштен кхыча культураштен хий тохачеи доккхий кхоачамбоацараш хилар.

Боахамашка баьча тохкамах гучадаьннад ялаташ чуэцара а цунна дувзаденна а балхаш во делга. Дуккхача боахамашка тlаглертта дlахьош дац ка бола ялаташ чуэцалген пачхахьалкхенна дlачудулген. Къаьстта во вlаштlехьдаьккхад доакъараш кийчдарех юртбоахама культураштa хий тохарех балхаш. Йолаш йолча техниках ялаташ чуэцачеи доакъараш кийчдечеи баьца пайда эцац.

Лакхе йийцача районий колхозийн совхозийн кулгалхоша кхоачашдаь дац КПСС ЦК-н СССР Министрий Советон комбайнашкеи, тракторашкеи, автомашинашкеи шин сменах болх байта оьшаш дlадийхар. Ялаташ чуэца техника, цхьан сменегlа болх беш я, цу тlа а сийрда йолча ерригача хенах пайда эцац. Бригадашка ялаташ чуэцара балхаш тlехьа дlа а доладу хьалха совца а ду. Дукхача боахамашка трактораштеи комбайнаштеи бийсанна болх байтнига вlаштlехьдаьккхадац.

Цу тайпара балхаш вlаштlехьдахар чlоагlа lаткъа мег СССР хьаль 50 шу дизара сийна тlеийца социалистически декхараш кхоачашдара. Гаттара тlехьайисад ялаташ чуэцара Сунженски район. 17 июне болабенна бе укхаза ялаташ дьахха, хlаьта ерригла 20 июне цара доладьнач. Шин кlиранлагlа. 3 июль тlаккхоачаш ялатаха 5701 гектар, плангlа 24 процент, ерригла 4923 гектар — хьекхадоахк 60 процент. Кlира 26 июне дехa 3 июлега кхоачаш 4500 гектар ялат чуийнад е дийнахьа цхьан комбайна 4 гектар кхоач.

Дукхача колхозашка группови хьакабе чуэцац ялат.

XIX партсъезда цlерагlча колхозе цхьоалагlча бригаде техкача дийнахь 21 комбайнах болх ца беш толха латтар цхьа.

«Путь к коммунизму» колхоза делкъа хана цхьан бригадера вокх бригаде яхийта 7 комбайн делкъел тlехьагlа болх ца беш лаьттар цаьна гlулакх де автомашинаш хьатта ялат хьатlадара болхи вlаштlехьбаккха цхьаккха а сег ца хилара.

Сунженски района дукхагlча колхозашка ялаташ поточни хьисапе чуэцара е оаш йоакхо яц, ялат оардашехье цlен а деш дlакхухьаргдолаш,чах холаш дергдолаши, лаьтта е оахаш, пожнивни культураш дlаюргйолаш.

Ялат чуэцарах, ча хьагулдараш, лаьтта аьараш пожнивни культураш дlаераш юкъе йоккха юкъ йолийт Гудермеса района «Кавказ», «Дружба» колхозашкеи «Степной», «Гудермесский» совхозашкеи.

Наьсарен района совхозашка ялат чуэцарга тlехьен дерттlа вlаштlехь ца доаккхаш долалаш. «Назрановский», «Октябрa 40 шу» яхача совхозашка гураха дийна ялаташ оасарах хьелдикъад, комбайнашка чуэца халла да. бахьда, хьекха а хьекха оардаргдолаш чуэцаш дац. Шорттига лел ча гулдалга, мукъадаьнна лаьтташ салилга, пожнивни культураш дlаюолга.

Наьсарен района дерригача боахамашка шорттига лел баьцаш хьокхалга, люцерна баьцаши йоккхача мотттигашка йокъалуш латташехьа а. «Октябра 40 шу» яхача совхозе хан кхаьчаб, хlаьта а цьла лаьрхlа чуэцаш латт. «Назрановский», «Экажевский» совхозашка сенаж чуйолл ца кийчъяра бокъонаш цlенашта телха а еш.

КПСС обкома бюрос лаьрхlар дуккхача партком̆ашта, колхозийн совхозийн кулгалхоша ялаташ кийдара хlалкъбоахама план кхоачашъяра харцахьара нийсъ лаьцалга. Хьейташта дукха а ялат доллаше боахамаша гаттара кlезига тел из пачхахьалкхенга дlачу.

Иштта «Гудермесский» совхозе 5 июль тlаккхоачаш вьрдадар 1839 тонн ялат, хlаьта Даьхен амбарашка 11 тонн мара дlачутессадацар., «Дружба» совхозе 600 тонн кlа вьрдадар. хlаьта пачхахьалкхенга 61 тонн мара дехкадацар. Иштта хьал да Сунженски районе колхозашка а. Дlадала лаьрхlача 8 эзар тоннах 3 июль тlаккхоачаш цар пачхахьалкхенна дlадендар 1,3 эзар тонн ялат мара дацар. КПСС Гудермесски горкома Сунженски районан горрайисполкомашта дика хов из, бахьда бе беза мах бац цу гlулакха, хlаьта хьада гlулакхаш дац ялат чуэца доладенначa хьелдарча денонкa дена хlара колхозон совхозен пачхахьалкхенна ялат дlалуча хьинаре дакъа лоацаргдолаш.

Баьча тохкамах гучадаьннад ялат доаш моттигаш нийсалуш, ялаташ лакха хьоккаш, хьекхаза моттигаш юташ хилар. Хlаьта а хlара денна тlаьхьожам лоаттабац ялат дика чуэцара, лекъа ца дейташ ялаташ лорадар хила дезача тайпара вlаштlехьдаьккхадац.

Шорттига лел 1973 шера хьуьнкъама фу чутассар, из кийчдари лаборатореш цуьга дьожалгея.

КПСС обкома бюрос белгаладир Сунженски, Наьсарени, Гудермесски районий дуккъача боахамашка гlожа доакъараш кийчдара балхаш во лелаш хилар. Цу деша а партийни организацешши юрта боахама районан управленешек бе боагlа мах ца беш хилар а. Цунна мара йиша йиш ии планагlа 9,8 эзар йолие, тохкеча баьча дийнахь хьекхоь цокейн дlайийна баьцаш 2,8 эзар гектар мара ца хилар, йол кийчъяра план 4 процент кхоачашъяьй, баьца хьоар кийчдара — 22 процент, сенаж — 53 процент. Кхы дикагlа дац гlожа доакъараш кийчдара, план—25 процент. йол—37 процент, баьца хьоар кийчдара—34 процент кхоачашъяьча Гудермесски района колхозашкарeи совхозашкарeи гlулакхаш а. Во лела уж балхаш Наьсарен районе а. Укхоза 7 эзар езача 0,7 эзар тонн мара кийчъяьац йол. Дукхача колхозашеи совхозашеи бизза пайда эцаш доакъар кийчдара техниках, во деши бийсанеи болх бела lалашдац.

«Грозненский рабочий» газето кийса критика ю колхозийн совхозийн кулгалхошта сенаж чуйоллалга во вlаштlехьдаьккхаш бокъонаш телхаслаш леладарах. Керттера кхоачамбоацар да чуйоллаш во хагий оаташ ца йоллилга, кlоагаш 3—4 дийнахьа дlакъовлa дезача 10 а совегlа а деноша дlакъуьлаш хилар. Гlожа доакъар кийчдара план геттар во кхоачашъеш йоллаше а цхьадолча боахамий кулгалхоша бехктокхам ца хеташ леладу дlайийна баьцаш чуэцар а ча кийчдар а. «Дружба», «Кавказ» колхозашка, «Степной» совхозе кердача хьуьйкъама ча кхашка дlа-са кхийса улл, хинахьа аргlаш дац, дераш а нийса дац.

Догlаш ца деллаш дукха ка яхарагlа хьажкlаши тlехьа кхача кхьйола культураши дlахо хьуькъалга дика эттадац. Хlаьта а цара хиш геттара тlехьдоахаш детт, из тохара боарам а бокъонаш а телхаю. Сунженски района Ленина цlерагlча колхозе ялата лаьрхlача хий дехкача 150 гектар хьажкlашта вlалла а хий тохадацар. «Путь к коммунизму» колхозе — 130 гектар тlа цкъа мара тохадацар. Доккхий кхоачамбоацараш да хьажкlаштен кхыча культураштен хиш деттача Гудермесски района боахамашка а.

Уж дерриге кхоачамбоацараш хьахиннад КПСС Сунженски Наьсарени райкомаша, КПСС Гудермесски горкомо, горрайисполкомаша продукци дикка дукхагlа яккхара, кхай хьувкъам лакхбара тlанийна декхараш кхоачашдара колхозхойн совхозийн болхлойн хьинар доагllача бесса тlа ца дерзалыйдаь, цу хьакъехьа кlезига хьадех юккъемиццарча партийни организацешкара, колхозийн совхозийн кулгалхошкара, специалисташкара, боагlаш болча боарам тlа ейбаьбац каха юкъера политически организаторски болх. Ялат толамца чуэцара, ялати доакъари кийчдара кlезига пайда эц яьах, творчески хьисап долаш яц из, цкъаза лелаю алийта лелаю, моральни материальни безам болийтара тайп - тайпарча формех бизза пайда эцац.

Ялат чуэцачеи кийчдечеи доккхий кхоачамбоацараш хилара бахьан да цу балхашта юрта боахама министерства, кхыча юртбоахама организацеша кулгал мела деш хилар. Цар бе беза сухал а бац, тlаглертта а лела дац ялаташ чуэцара балхаш, хьажкlаштен кхыча культураштен хий тохалга. Доалде дlасийча участках бехктокхам юртбоахама кадрашкара хьабехалга мелдаьд.

Ше тlанийцача соцам тlа КПСС обкома бюрос Сунженски, Наьсарени, Гудермесски районий кулгалхой теркам тlабахийтар ялаташ чуэцачеи пачхахьалкхенга дохкачеи, доакъараш кийчдечеи хьажкlаштен кхыча культураштен хий деттачеи цlенхаштта кхоачамбоацараш хилара.

Сунженски Наьсарени райкомаш, КПСС Гудермесски горком, горрайисполкомаш, юккъанцара партийни организацеш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла беьб хlара бригаде, отделене, боахаме ялат чуэцара гlулакхаш мишта латт хьажа а толамца ялат чуэцара, пачхахьалкхенга дохкара, доакъар кийчдара юртбоахама культураштa хий тохара дола кхоачамбоацараш дlададара хьадда гlулакхаш чакхдаха.

Хьайдда гlулакхаш де деза ялат чуэцара балхаш дикагlа вlаштlехьдахара, ялаташ доара дуькъалара къоасам, чlоагlбара. Бизаргlен лаьда оасарле йолчий комбайнех, тракторех, машинех, кхыча техниках пайда эцалга lелашде деза, ялат чуэцача, дlаккухьача, доакъараш кийчдеча къахьегача механизаторийн кхыча колхозхойн болхлойн балха хьалхиг тоаде деза.

Хlара юртбоахама болхлошта-кхы лоархlамегlа декхар дац фийе бола ялат дуэцалгеи доакъараш кийчделгеи шийн хайнахьа а дика а чакхдахар мара. Цулухьа из кхоачашдара тlаберзабь хьла беза партийни, советски, юртбоахамен органий, профсоюзни комсомольски организацей, колхозийн совхозийн кулгалхой, юрта боахама специалистий теркам.

Юрта боахама министерство, совхозий республикански производственни объединени кхыйола юртбоахама ведомстваши моттигера цар организацеш декхарийла а деррига балхаш дара керте отта а леpттlа вlаштlехьдаха а, ялаташ чуэцарцеи декхараш кхоачашдарцеи дувзаденна дешаш сихха къестаде а чакхдаха а.

Юрта боахама хlара болхлоно, этгара хьалха совхозий директорашеи колхозий председателешеи, бригадай, отделеней кулгалхоша, юрта боахама специалисташа кхетаде деза хьайбий продукташ яхарен кийчъярен хьакъехьа тlанийца декхараш кхоачашдара кхел этара хьалха хьайбаш ялатаьен гlожачеи моцачеи доакъарашцен вай lалашдарах тийша хургйолга. Цудухьа доакъар дийнахь а буc а кийчде деза, деррига ча хьетул а два толаш де деза, нонции дlайийна баьцаши хлинахьа чуэца еза, сихагlа кийчъе еза сенаж, баьца хьоар, силос кийчъяра ха чаллийта йиш яц.

Хьажкlаши юкъе дlайийча дукхача шерашка хьахула баьцаши вай хьинашка хоадаш беш йола доакъара культураш хилар дига а кхоабаш мел эшар де деза цу культурай лаккха хьуькъам lалашбара. Из дара вlаштlехьдаккха деза хьажкlаштен дукхача шерий баьцаштен деши буьсе хий детталга, хий тохара йоллии бела ерригa техникен хий тоха эша ца дlаоттабелга.

Цхьанкха а районе цхьа боахам хила йиш яц ялати лаьтташи хьайбаши кхыйола продуктеши дlаядара тlаийна социалистически декхараш кхоачаш ца деш.

Ялаташ чуэцара, пачхахьалкхенна хьалхашкара декхарехь кхоачашдара ца хьежа lалашде деза 1973 шера хьуьнкъама фу бизза кхоачам балла чутоссалга, дlадера стандарта 1 классага ший хампахьа ца кхоачийталга. Къаьстта лоархlаме да ялаташ хьакхара тlехьа ча чуэцар, лаьтта ахари пожнивни культураш дlаери, гурахьа дуьне ялата полупара хьисапе лаьтта кийчдар.

КПСС горкомаш, райкомаш, колхозийн совхозийн юкъанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я колхозхоштеи совхозий болхлоштеи юкъерча политически организаторски белха боарам лакхбе, ялаташ чуэцачеи доакъар кийчдечарчеи яьа моральни материальни стимулай лоархlам айбе.

Хlанз лоархlам болаш ба ССР Союза хьаль 50 шу дизара сийна социалистически декхараш хаьал хьалха кхоачашдара яхь йоаржаьча промышленни предприятей, колхозийн совхозийн коллективашта дlадоладьда шерра хьалдоацилга.

Республикански районийн газетий, телевиденен радиовещанен комитета декхар да тlанийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш бола ялаташ чуэцача хьалхе латтача хlанзсаген коллективай опыт шерра дlайоазийтар. КПСС Сунженски Наьсарени райкомаш, Гудермесски горком, парте кхыйола райкомаш декхарийла я «Сенаж дика яр эш» яьача «Грозненский рабочий» газета тlа керла техача статья тlа боахамашта ю критика бюро юкъа а кхоачамбоацараш дlадахаре де дезараш де а.

ЗУЛАМАШ ДЕРАШЦА — ЛИРА КЪОВСАМ

«Советски сага вокда сурт-сибат, цун коммунистически мораль а мировоззрени а чlоагlлу дlахьача замах юкъдиссача вочa гlуламашца хаддаза барт хургбоацаш лоаттабеча къовсамe. Коммунистически мораль кетъяла йиш яц цо къахьегам ца дакъача рузкъане кулг тlакхудадар, хоаш мlидар, тунеядство, вьадитт, анонимкаш, мечча валар, кхы цу тайпара йолча цун антиподашца хьадде къовсам ца лоаттабича...» — аьнад вовзаш Л. И. Брежнева КПСС Центральни Комитета Коммунистически парте XXIV-ча съезде дича Отчетни доклада тlа.

1966 шера КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советон «Зуламашца лоаттабу къовсам чlоагlдара де доаларах» бола соцам тlанийцочул тlехьагlа вай республике дукха болх баьб законаши кхоачашделга тоадарах общественни порядок лораялга чlоагlдараш тlаберзабь.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, административни органаша хlанз дукхагlа дуьц законаши дизза кхоачашдара, порядок оттавра де доарахш, зулам дераша лоаттабеча къовсама, социалистически доалахьо лораеча дукхагlа юкъеоа общественность.

Парте горкомашеи райкомашеи дикагlа боаха а ю навукъостал а ду административни органий болх тоабара. Масала, укх тlехьарча шерашка чурча гlулакхий, прокуратура, суда органаша хьоташа вордl дlаь совгlа саг, цу дакъе юа дlаь гаргга коммунисти комсомолаша.

Дукхагlйолча партийни организацеша цlенхаштта теркам тlабахийтаб зуламий кир хоададара. Чlоагlбаьб тlакдаьнха малараш малараштa дуьхьала къовсам, тоабаьб кхуьош боагlарашта юкъе бу кхетама болх, дикагlа болх бе баьнай военизированни спортивно - къахьегамен лагераш. Республике оаш а тхьо эзар гаргга халкъа дружиници юкъовоагlа вордl дlаь совгlа дружина.

Укх тlехьарча хана дикка тоаденнад къахьегамхошта правовой кхетам лугга. Республика районашка болх беш я правови знаний халкъа университеташ.

Зуламаш ца хилийтара лелабу профилактически болх тоабара а общественностацара бувзамаш чlоагlдара а милица, прокуратура, юстица Министерстве, суда бахкаша, предприятей, организацей, учреждений коллективашка, граждански сходашка, радион телевидене гlоллаa хаст-хаста къамаьлаш ду.

Республика партийни, советски, административни органаши общественни организацешши цу тайпара гlулакхаш чакхдаьр беlеьнa делаш чlоагlъенна общественни порядок, дикка кlезагденнад къаьстту ихораме дола зуламаш денга.

Цхьабакъда, республике хlанз а кlезига яц социалистически доалахьона кулгаш тlакхуьдаду, хулигански гlулакхаш лоладу, корта бохабу малараш меле, спекуляци ю, социалистически законаш телхаду моттигаш. Уж къаьстта дукха я Наьсарен, Шолжа, Гудермесски, Сунженски, Наурски районашка, город Грозне. Цlенхаштта тоабе безаш бе кхуьош боагlарашта юкъе бу профилактически болх.

Хулиганашта, малараш малараштa, социалистически доалахьона тlакхудараштa цlенхаштта болх бе боагlача, цхьайолча моттигашка цар оагlув хьаллоац. Цу тайпара моттигаш нийсъенна. Ачхой-Мартане района «Новосельский» совхозе, Наьсарен района совхозе, техникуме, Гудермесски районе «Дружба» совхозе, локомотивни депо.

Во вlаштlехьбаьккхаб халкъа дружинай новкъостий судий болх Шалински, Ачхой-Мартане, Наьсарен районашка, город Грозне. Халкъа дружинникаша хьинаре дакъа лоацац общественни порядок лораеча, хlаьта комсомольски организацеша ледаре леладу кхуьош боагlарашта юкъе профилактически болх белга.

ВЛКСМ обкомо, культуран просвещенин министерствашa, физически культурен спортен комитета, ДОСААФ комитета вертlа йоакхо яц вагирлой сеналнга саькъардамегlа хургдолча тайпара вlаштlехьдаьккхара. Кlезига чакхйоал массово - политически, культурни, спортивни мероприятеш.

Хlанз деккар сенаш лелл цьлце, из латт хlара районе, хlара колективе общественни порядок талхаеpацца, зуламe гlуламаца леладерашцe лоаттабу къовсам чlоагlбарах. Малараш малараштa, хулиганашта, къоал дераштa, производственни дисциплина талхаеращта цlенхаштта дlахьайта юкъе вайне юкъе тарлургбоацийта.

Партийни комитеташа, советски органаше дукхагlа йоакхо е а новкъостал де а деза административни органий болх тоабара, общественностацара цар бувзамаш кlа а шердара. Шерагlа пропаганда е еза правови знанеш.

Партийни советски организацеш декхарийла я халкъа дружиний болх тоабара, милицецара цар бувзамаш чlоагlдара, халкъа дружинай командирий бехктокхам лакхбара мел эшар де. Предприятей боахамий кулгалхоша, юккъанцарча партийни организацеша коммунисташ, комсомольцаш, дикагlбола производственникаш хьекабе безе халкъе дружинашка.

Общественни порядок чlоагlъяра миттe чlоагlа лоархlаме да новкъостий судий, кхуьш боагlарий гlулакхаш къастадеча комиссий, зуламаш ца хилийтара йолча депутатски Советий болх дlаво а тоабар.

Парте горкомаша, райкомаша, культурен просвещенен министерствашa, профтехобразовани управлене, комсомольски организацеша теркам тlабахийта беза республике бахача кхаа, къаьстта вагирхошта юкъе бу политико-кхетамен культурно-массови болх тоабара. Дукхагlа чакхъяха еза оборонно - спортивни физкультурни мероприятеш, тайп-тайпара хьехараш, диспуташ. Къахьегамен тlемен ветеранашца вlашагlбеттабала беза, саькъардамe сейренаш, экскурсеш а еза. Цу гlулакха дикагlа пайда эца беза культуре дворецахи цlенохьи, паркаши стадионаши, клубаши спортплощадкеши.

Общественни порядок лораялга, зулам дераша лира къовсам лоаттабелга — хlара сага сийлахь граждански декхар да.

ДОТТАГlЛЕН МИТИНГ

Город Магlалбика дlатlоаттача доалача транспоранта тlа яздаь: «Хьанкарча хьашашка — магlалбикахой моарша!» Городера стадион байракхашаи лозунгашаи кийчъяь, шоай дикагlа бола гlирс бийха кийчбенна ба цlендай а. Къилбседа - Хlирийн Черсий-Балкхарой республикашкара, хlаьта лоаллахарча Наьсарен районера бахка беза хьаьший тlаош вlашагlехийтаб уж. Хоза лекхача моарш, халхарена дегаш айдаьд наьна.

Итт сахьат даьнача хоза вежарий республикай вижалаш чубагlа автомашинаш хьачуерз стадионе. Гlадбаха чlоагlа безаме моаршал хоатт царга цlендаьша. Укхаза вlашагlкхийттачарех цхьабараш шоайла бовзаш ба. Хlанз традиц хулаш латт Къилбседа - Хlирий Моздокски, Черсий - Балкхарой Терски, вай республика Наьсарени Магlалбикен районий къахьегамхой вlашагlкхетараш деага. Дукха ха йоацаш цlендай хинаб уж болча хьошалгlа бахa.

Митинг хьела Магlалбикаа горисполкома председатела Б. Д. Ахильгова. Тlаккха моаршал хоатташ къамаьл дир КПСС Магlалбика горкома хьалхарча секретара Д. П. Саньлос.

Цул тlехьагlа къамаьл дир хьашаша: Терсан горсовета председатела П. К. Кодзокова, КПСС Моздокски района секретара В. П. Орлова, КПСС Наьсарен райкома секретара Б. И. Гандалоева, Социалистически Къахьегама Турпала, «Экажевский» совхоза звеньевойс А. О. Албогачиева. Цар массане дийцар шоай районий къахьегамхоша СССР хьаль 50 шу дизара сийна доахача толамех.

Митинг йистеяьнначул тlехьагlа советски тlемахой памятника тlа эзаш декхар хьашаша. Цул тlехьагlа йиьа районерча художественни самодеятельноста доахьашхоша шоай гозал гойтар укхаза. Хоза дегl-кеп болча кагийча нахен мехкарашен дечa халкара тlехьа таьлла декаш хьахоз вай мехкарча халкъай доттагlадах дола илли. Цига хиннарашта дицлургдац из вlашагlкхетар.

В. И. Ленина цlерагlча Грозненски мехадаьтта чакхдоахача завода установкашта юкъе къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай укх шера № 5 йолча установкан коллектив. Ах шера план ерийна хьалха кхоачаш а еш, цо йолегlча ах шера четех ца ераж вай эзарий тоннаш мехкадаьтта сийрда продукци. Уж толамаш доахача хьинаре къахьегаш ба установка технологаш Шумейко Ива, Чурапо Александр, кхьберан 33 шу да Шумейко Иван цига къахьегаш бола. Заводский районан халкъа суда халкъа заседатель а ва хlанз.

СУРТА ТlА: И. Шумейко.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЛОАРХlАМЕ ДЕКХАР

Хьайбашка дикза долаш lа даккхийтара Наурски района боахамий 25228 тонн йол, 74075 тонн силос, 8000 тонн сенаж, 1275 тонн витаминийн хьоар кийчде деза.

20 июнь тlаккхоачаш кийчъяьар 8200 тонн йол, 4750 тонн сенаж, 470 тонн витаминийн хьоар. Соахка цу хана кийчдаь хинначул дукхха а дукхагlа доакъар да из, хlаьта доакъар дикагlа а да.

lай доакъар тlадар хала гlулакх хилара терко а яь, Ленина цlерагlча колхозе «Терский» совхозех вlашагlтехай доакъар хьайбаша lа доаккхача тlаккхухьаргдола транспортни бригадаш. Цар хlанзе а «Терский» совхозе 600 тонн, Ленина цlерагlча колхозе 450 тонн, «Красное Знамя» колхозе 540 тонн йол тlаззай хьайбай фермашка.

Механизаторашеи болхлоштеи юкъе социалистически яхь йоаржаьй, цу яхь хьалхара итогаш яьй, яхье хьалхабаьнкарашта ахчан премеши карара кара тела цlе байракхаши тел.

Доакъар кийчдеча дика толамаш даьхад Ленина цlерагlча колхозе. Цо хlанзе кхоачашъяьй сенаж йоллара план, 200 тонн гаргга витаминийн хьоар даьккхад. Шоллагlа хьекха хьекхай люцерна. Доакъар кийчдара план хаьал хьалха кхоачашъе декхар тlеийцад колхозхоша.

Наурски района боахамашка хий дехкача лаьттан 1747 гектара тlа дlайийнай цкъа йийча дукхача шерашка тlаьовла баьцаш. Дукхача бригадашкеи звеношкеи гектара тlара 8—10 тонн йол ергйолаш дика хиннай люцерна.

«Красное Знамя» колхозе хlара шера 10—12 тонн люцерна йоакхх хlара гектара тlара. Укх тlехьарча кхаь шера колхозо кхы тlа а 500 гектар лаьтта карадерзадьд цкъа дlайийча дукхача шерашка тlаьовла баьцаш дlаера. Царех 300 гектара тlа люцерна дlайийнай. Дика хьуькъ из хlара шера.

Бахьда, массанахьа а хьувкъам нийтта дика йол. «Россия» яхача колхозеи «Терский» совхозеи хий дехкача лаьттан гектара тlара 6—7 тонн йол мара яккхац. Хlаьта хий ца дехкача лаьттан 780 гектарах хlаране тlара 1,5—2 тонн йол мара яккхац. Цудухьа «Терский» совхозе хий ца дехкача лаьтта кlезигагlа дlае лаьрхlад баьцаш. Буц юьча кхашка дикагlа агротехнически гlулакхаш де лерхl. Йол хьожххашехьа вегетационни хий дилла а минеральни удобренеш яхка а лаьрхlад.

Бехктокхаме ха я юртбоахама болхлошта хlанзара яр. Даттара чуэцаш латт ялат, кхыйола культураш.

Лоархlаме да доакъар lалашделга лаьгl ца даллийтар.

М. ЧАЧАЕВ.

БОККХА ТОЛАМ

Укх деношка А. Шерипова цlерагlча Грозненски мехадаьтта чакхдоахача заводе карбонидан установка хьалъяьккхар Алешиков Олег керте латтача СМУ-7 коллективо. Из установка хьалъяр ерригача вай Даьхенна боккха пайда баргбола толам ба, хlаьта аьлча из арахецаргда 60 градус шелалах гlора ца деш доаа дизельни доагор. Из доьхийтаргда боккха шелла оттача Гаьнарча Къилбседа а мехка цу тайпарча кхыча а районашка. Хlаьта хlанз зална арахецаш хинна из тайпа доагор 8 градус шелалех гlора деш дар.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ЗАКОН ХIАРАНЕНА ДIАДОВЗИЙТАРА

ПРАВОВИ КХЕТАМ БАЛАР

Зулам дан сан законо бехкетоьхна ю ю. Цхьабакъда зулама [illegible] бе-[illegible] хуи. Цхьаволчо хьалхе даго а хаьце ду ис. Цу тайпара нах обществана чIоагIо кхераме ба, шудукхьа боаттIача беса уголовно бехктокхаме оз уж закона. Цу тайпара зуламхой вай мохка дештара дента кIезиггуш латт.

Закон телхачераш юкъе нохагIа хуьлуш шаьша беш болчунна ца довзарна гIалат бувнараш. Царна закон сон лира доце а бехктохаме ца хаш битац уж а. Хьалхе цу нахь закон бокъонца [illegible] обществанц шайна а ца хиш, жоьпта дала ца беш буьсарбер уж. Цу хьажекха цхьа масала доаладоьшна вай.

Района цхьаболча кулгалхошта, къаьсттачна наха нагIосанна къахьегама кодекс, кхыдола законаш телхадеш моттигаш нийслой а бахача нахьа юридически культура айира гIулакх МагIалбике, ю аьттан. Хьалха укхаза хиначунца нийсбича из болх дикка тоабеннила а, хIаьта хIанз хоадамболлаш йолча системагIа ца беш болга а белгалдаьккха деза. ХIаьта дох баьина найда гуш ба.

1971 шера районе халкъа рузкъана кулгаш тIакхуьаадераш гучабаьлина моттиг хиннаш. Цхьаболча даьхъе бахача наха юкъе правови кхетам балара болх хина нIаштIехьбаккхарах хьахиина хIама да из. ХIара предприяте, боахаве правопорядкана дувзаденна хьалаш хьалхе тейке а, хIаьта уж дарце лаьце а нара чакхьйхаш укхаза правови кхетам балара тIеоуьаш мероприятеш.

Хьалха «Ингушский» совхозе цхьаболча болхлоша, къаьстта шоферашь, дукха зуламаш дора тIехдаьнна мIаьраш меларца дуидекка, хIаьта «Кавказ» колхозе наст - наста гучабулар юкъарча доалахьйна тIакхудаьарш. Техника кхерамзлен бокъонашна дIадехараш теркал ца дар бахьан доллаш меккдаьтта доахаранта чоллаш еш моттигаш хуьлар. Цу боахачий, предприятеш коллективашка, цар участкашка «Алкоголизм — зулам дара керттера бахьан», «Социалистически доалахье лораепта хIараье декхар», «Техника кхерамзлен бокъонаш телхаваршна — къойсам» яхача лекцеш йойшар. Цул тIеньагIа гIулакх холуш аргадалар.

— Зуламаш дечарна юкъе къонабараш нийсбалар керттерча бахьан нарна законаш ца довзарца хулаш ю, — йоах гоьода прокурора Мальсаков Сулейман Макеевича. — Цунухьа школай коллективашкара, къаьстта № 3 йолча школацара бувзамаш чIоагIбьа административни органий болхлоша. Цхьаза итттагIча классашна багIараш тIоаш йолча вьагуй а бийя а шкало дIа а гIойя ю оаха беседаш, лекцеш.

Къонабаршта шоай бокъонаш дIайовзийт, хара гIулакхаште тIехьбаьннараш бухсоцнаш сенга ккхоач дIахойт, бахлоцара масалаш а кхувдаш. Дукхьал укх шера 60 бесеть лой оаха кхуьаш боагIараштца. Хьалха кхьметтеш здавленеш лой из хIаш хиана цу школа дешархой хIана законех лаьна даьча хаттара хоадамболлаш жоп душ ба.

Шин къамал чакхдоалаш поп. Мальсакова лаьар:

— Тхоай керттера дешар лорхI оаха районе зуламаш дарах бахача нахага даим хоам беш. Тхоай бахаца нийсденна кIоачамбоацараш къайла а ца хьуш хьаш эшшача хана царгара гIодех оаха. Царцара бувзамаш дентара дента чIоагIдуш хилара тха а цар а зуламхошца лоаттабу къовсам чIоагIбара дикка аьттуй боал.

Цо хувцаф бакъдара масала доаладича байъахьа хургаа. Февраль бетта 36 участке сег нерах хоам кхаьчар милице. На доккха зулам даьло цхьаьккха дар йитайцар. Цхьабакъда, цу бу цу участке бахача нохьа пойкъостуахца цаг вийнор хьалехар, цунна доагIаш дола Уголовни таIазар а даьд. Нагахьа сайна нах барцагIбьиплабеццаро из гIулакх тохкаш дукха ха йоле еларгьар милице болхлой.

Бахача наха правови кхетам балара дукха лет а района хакъа университетера права факультет. Цунна чулгалдеш ва прокурор С. М. Мальсаков. хIаьта цунна гIонна нIашагIъеллача юристий Совета кеоте латт городсай халкъа суда председатель Доценко Любовь Петровна. Цу факультете дийша баьннав укх шера 75 саг.

Района кулгалхоша нах бахача дIа а укхай партей правительстван хIанзарча этапе лелаьча экономически политиках. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра района къахьегамхоша дешоалчох хоам бара беседаш, докладаш еш боаржабаьча кхетама балха юстара Сосанзар юристаш а.

Кулгалхочо района боалам детIабоалабарах лаьца къамаьл дечахьа хапа бахача наха шоай болх, вахар, быт тоадара уттадеча деллинта. [illegible] цу [illegible] бахаца уж [illegible] заденна [illegible], хIаьта къовсам хо [illegible] дIаладу [illegible] тIа, [illegible] «Знание» общества организаце дIачуьу. Цига къаьст - къаьстача проблемаех дола дешаш дIа-юха деха, цу даькъе юридически дараш а. Цул тIехьагIа бехктохкамеча болхлошка дIадехийт наха дIадехараш, хаттараш тIадола яльхаташ.

Уж цу хьакъехьа де доагIар де а, тIаьхха цох лаьца «Знание» обществага жой юхадайта а декхарийла ба. Иштта шоай вагIапара беседа еш бахача нахага хоадамболлаш жоп дала йиш йолаш хул района кулгалхой, бехктокхамера болхлой.

Кхыча лоархIамеча дешаел мохкагIа хилий бахача наха дигадоахьараштa, уйлашта, хаттараштa юкъе закон телхадарца е из кхоачашдарна дувзаденна гIулакхаш. Цу тайпара вIашагIкхетаршка, хIаьта буйсийшаш цох хьахуьлар чIоагIа пайдане долга кхетадеш цу балха тIа шера дакъа лоацаш ба района административни органий болхлой. Царна хоа нахапара бувзамаш чIоагIа хиларга, уж шоаьта апана поьмкъестало оарцагIбаларга хьежжа мара шоай низ чIоагIа дугбоацилга.

МIелига е дукха нах вIашагIкхийтта моттиг нийсъелча цар, ца правови кхетам балера лекцеш ешаш, беседаш еш хул районa юристаш, милице болхлой. МоллагIча аудиторецa из болх бе хоаш а, хIаьта из лелабаьа тIера болаш а ба едвокат П. М. Хаиев, юридически консультацие заведующи С. Т. Чергиаев, судья Х. Х. [illegible], [illegible] чурча [illegible] на[illegible] Ш. Х. Могуш[illegible]. Цар [illegible] а [illegible] районе [illegible] юридически темах [illegible] 1972 шера 150 [illegible] лекц [illegible], [illegible] бесед [illegible], цаувенна [illegible] тIегIорт болча тайпара вIаштIехьйоахаш хаттарийн жоашийн сайреташ чакхьльхай.

Укх денощка, «Корта бохабеш малараш алкоголизмаца дукхаьа къовсам чIоагIбара дe дезарех» бола КПСС ЦК сопам, цул тIехьагIа 1972 шера 15 июле аьдаьнна РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указ хиларна цу лоархIамеча документай чудоацам дIабоалхийташ, тIехьнна малараш мелараха обществана, дезала хула зуламаш дIадовзийташ ба района юристаш, милице болхлой.

Цунца дувзаденна правови кхетам балара бола кIахо йолача хана нах а мехагIа йоаржабор дукха хоадамболлаш йола мероприятеш оттаь боалаш латт хIанз районе. Юристаша дика кхетаду наха юкъе тIехдаьнна дукха къахакъаш мелараш дIе- онгагIа хилара хьежна зуламий боаппам лоха е лакха хургболга.

Советски законодательствана пропаганда яра цу районе йоча балха опыт таккаба дукха ха йоаццаш «Знание» республикански обществан юстице Министерствам болхлой хьожабаьбар. Цу хьаькъехьа хьагудаль дика яйл дар «Знание» обществa правленеи юстице Министерствa коллегеи цхьана дийца а дийца цар опыт лаьца лаьрххIа документ тIайийцар. Из республика районашка дIаццайтар. цох пайда эцарга кхесаеннh могга а деш.

С. МАЙСИГОВ.

Социалистически обязательство [illegible] Лог яхача города цементни завод [illegible] йетт. Эгара хьалхара [illegible] хIаннна а [illegible] хьалдеча гIишлента 117 [illegible] тонн цемент елий, хIаьта шера цуьга [illegible] гIишлон бодача шьхарча бедаве 600 эзар тонн.

Укх шера сентябре бетта эксплуатаце дIадургьа [illegible] шоарагIа найхал. ХIанз укхаза [illegible] [illegible] гIишлош-монтажни бригадаш.

СУРТА ТIА: цемент [illegible] района [illegible] [illegible] арматурщикий хьалхенетта бригада. Аьрдехьара багатонаш: В. Ф. Талдыкин, бригадир П. Х. Гафиев, В. П. Таибеев, М. А. Гилен.

А. ГРОЗОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Керда хьат дIачуьда бокъонца [illegible] Краснодарски мохкашта дIачуйиду пункташ.

СУРТА ТIА: Славянски районера Приморски мохкаш дIачуйиду пункт. Кхачча дуга лоьмдарошна хьачудина укхазе доьхъарге шоай дуга.

Б. ШУЛЕПОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

МАССАНЕ А ХIАРАНЕ А ДЕКХАР

Дукха ха йоацаш чакхьоний наькъа тIа транспортни хатарах ца хилийтара хетаяь хинна Ерригсоюзий месячник. Цуи керттера декхар малагIа дар аьлча, из бале нах, эггара хьалха транспортни боахамий, промышленни предприятей, учреждений, колхозий, совхозий кулгалхой цу балха юкъебоар.

Фу карагIдьнинд цхьак бетта? Эггара хьалха белгалде дIагIа КПСС Нохч - ГIалгIай обкомон Министрий Советон еррига министерствaш, ведомствaш, парте райкомаш, райисполкомаш наькъа тIарча хатаршца къовсам лоаттабараш дисциплина чIоагIбарах баха нах оарцагIбехи декхарийла еш йола решени тIаийна хиниалга.

Лаьрххiа вIашагIъелла хиннача штабо Госавтоинспекцеца цхьана профилактически болх вIаштIехьбаккхара де дезарах лаьца йоккха план оттайр. Водителаштей гIайлоштеи кхетам белара тIаерзавь тайп-тайпара чулоацам бола укхаь итт пункт юкъе яр цунна.

Планага хьежжа 500 эзар листовка, памятка, бахача нахага дола тIахьехамаш кийчдир. Наькъайи улицайи закон цIенхаштта кхоачашде дезаш хиларах лаьца памятка е тIахьехам кхачар республика хIара шоллагIча сагага. Уж бахача наха юкъе доаржадеш бар рейдай доакъашхой, почтальонаш, дешархой, Госавтоинспеце болхлой.

Профилактически балха бокка лоархIам болаш хилар автобоахамий, промышленни предприятей, учреждений, колхозий, совхозий кулгалхой совещана. Цига дийнар малагIа я де дезачох.

ДукхагIа йолча КПСС райкомашеи райисполкомашеи паччаьхьалкхеи лоарIам бола гIулакх санна чакхьйиккхар из мероприяте. Къаьстта дукха болх бир Октябрьски, Ленински, Гудермесски, МагIалбика районашка. Транспортни боахамашта юкъе къаьстта белгалъе еза Грозненски автотранспортни комбинат. Цу балха керте лаьташ бар транспорта къахьегIе вола болхло вов. Ефремов.

Профилактически болх дика чакхбаьккхер «Грознефть» автотранспортни объединене (начальних вов. Агибалов, кхерамзлен движене керттера инженер вов. Ржанов). Укхазь месячник дIадолайилехьа автослесарийи инженерно-технически болхлойи юкъара собрани хилар. Цига аварешца хилийтара тIадерзавь социалистически [illegible] тIеийцар. Водителашца, автоинспектораша [illegible] лоаттабелга вIаштIехьдаьккхар паркера дина аварийни транспорта техническиъхьал [illegible] хьажара.

Массеж ю хьалха движене [illegible] месячник чакхдаккха [illegible] дезараш белгалдеш итог [illegible] цига. Собранеш а еш месячника хьинаре дахьа а лоацаш [illegible] нарушени йоацаш бола бахча 36 шофера грамоташ елар. хIаьта дукхабараште «Авареш йоацаш бола барах» [illegible] тIа [illegible]. [illegible] таш найараштa [illegible] водителаш ни. Лукоенко. Выхованец, Грехов, К[illegible], ду[illegible] [illegible]раш.

ЛоархIаме профилактически болх баьб Грозненски автотранспортни предприятие (начальнике вов. Сапронов, кхерамзлен движене инженер вов. Траилин).

Республике бахача наьа къаьстта теркал тIаоаш чакхьялар Нохч-ГIалгIайчен районашка гIолла агитаци еш чакхьайна мотоциклистий колонна. Цига даькъа лоаташ бар водителаш, автоинспектораш, экарен, аиналех, флотен гIонна йолча шин доламерча общества болхлой. 200 эзар саг хиллал болча бахача наха юкъе кхетама болх бир колонна. Зехьа байнабац из болх. Масала, месячника шоллагIча ах даькъа, 1—15 июне кхачча йолча хана дIалахача шерана нийсдича тоъол хIезигденнадар наькъатранспортни хатараш, хIаьта цоаза кIезигагIа хиннаб байнараша чоаниш йараш.

Автомобилаш, мотоциклаш, ахьйоле транспорт дукхагIа дилар бахьан хилац авареш, наькъашка леларий дисциплина тоаха хилар бахьан хул. Республике наькъашка хIана а дукха хула авареш. Цуи бахьан фуд аьлча, из де автобоахамий, предприятей, учреждений кулгалхоша, профсоюзни комсомольски организацеша коллективашта наькъашка леларо кхерамзлен правилаш лерттIа дIа ца йовзийтарг, цар-на лерттIа пропаганда ца елга.

Статистико йоак: хIана дукхагIа лоа хатар гIайлой [illegible] Масала, из лоархIаш гIулакх тесса лелаяр «Грознефтехимзаводы» объединене автобоахамаша. Автобоахамаш уплавтено дорожтер министерства. Цхьакхий болх йинзар цу хьакъехьа «Красный молот», «Автоспецоборудование» заводашка, заводкомбинате, гIишлошеча организацешка.

Наькъашка хула авареш кIезигдуш яц. Масала, укх тIехьарча тIаьхьдийнахь республика доадов тIе 20 хатар хиийт [illegible] саг а буйш 14 сага тайп-тайпара чоаниш е еш. Уж авареш наькъашка лелара бокъонаш цIенхаштта телхарах хиннай.

Транспортни дисциплина наькъашка лелара бокъонаш кхоачашъеча лоадамбоацаш хIама хила йиш яц. Наькъа тIа оттаьча знако хьар ца дарах ГАИ болхлоша социйча нийсбола водителаши летакаш хул автоинспекце болхлой гIожа ба яхаш.

— Фу дьлд аз? Авари йича яй яц, — оал цар уж санна моттигаш нийсъелча, цхьабакъда, бицу цхьан нарушени оаллагIйар бетиллга, из бахьан эггара тIехьа дар хила мегилга.

Иштта хилар шиъ «Волга» йолча водителаца Алиевна. Ростов—Баку яха никъа Советски районе бода никъи вIашагIхоттаьлуча латтача «Сона ца соцаш тIех ялала» яхача знако хьар дина лоа ю. Машина чу аьгIа ил саг йелар, кхаь сага хала човхаш йар.

Къаьстта кхераме ба машина [illegible] лоа малар малараш. Дукхьала укх денношка цу тайпара 12 саг соцаваьа автоинспекце болхлоша. [illegible] «[illegible]» [illegible] совхозера Бердаев, [illegible] конторера [illegible]ноя, «Грознефта» транспортни конторера Морев, яхьараш.

[illegible] лаьца движене кхерамзлене хIана дулий дергдац цар. Кердача указо дIалеххачо бесса машини лехка шин шера бокъонаш дIаьлдай царгара.

Месячник чакхдаьнна, цхьабакъда, хIаранар дагIадоабаш йийс юза уламий, наькъий закона кхаро хийлаь кхачаманга дезара. Из массане а хIаране а декхар да.

А. ЧЕВУШЕВ,
ГАИ болхло.

ЮРИСТИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Укх денощка КПСС обкома политически дешара ЦIагIа суда, прокуратура, адвокатура, чурча гIулакхий министерства болхлой [illegible] - теоретически конференци хиннер.

Юстице министерства хьаькамаша нийсъа цу конференце «СССР хьалхe дагIайоалларй ленински идеши бахаре яхоачашъяь яйлараш кхаьннигаря хиа» доклада йир Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента, исторически Iилмай кандидата С. Н. Джусойлгина. Иштта, Сунженски района халкъа суда председателя вов. Садулаева — «Верши, общественни закона», юстице министерства вокххагIволча консультанта вов. Униева — «Зуламаш дарах кхувий боагIараш бехктокхамe озарах» яьча доаладашна дIадийтар цига.

Тiеххаа цига къамьлаш даьча Заводской района халкъа суда председателя вов. Кеструбае, Ленински района халкъа суда председателя вов. Куприянова цу [illegible] дукха оагIонех дийцар, кхоачамбоацараш белгалдаьккхар.

Конференце къамаьлаш дир республика прокуратура, адвокатий коллеге, чурча гIулакхий министерства болхлоша.

Конференце тIехьаро доашдир республика юстице министра М. А. Албастова. Цо юристий конференце балха итог йир, бахача нахьа юкъе правови знанешта пропаганда яра шерра болх боаржабара тIахьйихар юристаш.

В. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ.

СССР: КЪАМАШИ ЦАРНА ЮКЪЕРА ГIУЛАКХАШИ

[illegible] цу дешар укх шера [illegible] [illegible] Советски Социалистически Республикашна Союз СССР-а [illegible] социализм чIоагIъяларан коммунизм хьальхеран хоадамболлаш [illegible] факторах цаI я. Иттай шеранка тохкаш хьежача цу Союзе чIоагIдоа вIаштIехьдоалийт [illegible] хьамий отношенеш дагIадахара проблема кхоачашъйи Коммунистически парте керда толамаш доахийтаь.

Цу проблема малаи бейх латт? Маштаб хIанзарча этапе парте чакхйоахаво къамий политика чулоацам? МалагIа процессаш хул хIанз СССР-е къамаши къамий отношенеш дагIаахара даькъе?

КЪАМИЙ ПОЛИТИКА КЕРТТЕРА КОГ ГIОРТОЛГА — БОЛХЛОЙ КЛАСС

Парте чакхйоахача къамий политика малаи дина дяь КПСС XXIV съезде межараша йолча советски республикех хIарана массе оагIорахьара дагIайоалар, къамаши кхердиостий дIахо тIа-тIа дукхагIа гаргакхуьлар, [illegible] [illegible] юкъара хьаштанн сайна, иштта из хьалулийтачa республикех хIарана хьашташ а дийз теркиллар ца хилара таркаь[1]. Парте чакхйоахача къамий политика. Цуи лардеш елача Ленинна кIерагIа вай ленински къамий йолхкай йолча политикй керттера цунах кIакъоастоле йиш йоацаш хола дакъа из иштта лоттагIал ца могга декхарийн.

1) «КПСС XXIV съезда материалаш», оагI. 76.

[illegible] гIаккхьлар, къахьегаммашта интернационализма кхетам балар, мехка-дукха гражданечаьа патриотизмаьи шовинизми гIулакхашта дукхьала машар боацаш къовсам лоаттабар.

Къамий политика чакхйоахачийна парте керттера кор гIортолга я советски болхлой класс.

1972 шера 20 марта профсоюзий XV съезде ше къамаьл деш Л. И. Брежнева IалашмаIте чIоагIа нах бир советски общество дегIаккхуьлара даькъерча болхлой класса лоархIама. ХIанз 65 миллион саг юкъе йоагIача хьакъегама низ болча ускара (цу тIа а кхаь дакьах ши дакъа совгIа барашт — промышленни болхлой). Болхлой классо шиъ лоархIам тIатIа дукхагIа чIоагIбу мехка бахара деррига доакъошка, цу даькъе къамий отношенеш сфере а. хьалха латта социально-политически экономически низ ше хиларах тарра. Сенах латт из лоархIам?

Деррига къамех латташ шe хиларах тарра. Советски Союза болхлой классо хьинаре къовсам лоаттабу халкъий къамаш гIулакхаш ма могга дегIаккхуьлар дукха, цар хIама тоалар дукха. Цу цхьаь хана шиъ гIулакхашкен коммунистически идеалашкей хиллача социалистически интернационализм шийх боаллашш къамаш. народносташ гаргакхуьла керттера социальни низ. интернационализм чакхйоахаш бола низ хиие латташ а болхлой класс.

Советски болхлой класс — колхозни ахархошцара цхьоагIо лоаттаелга хьалхадоахари вIашитIехьдоахари. Болхлой класса кулгалла Iалашмаьте боккха, коммунизма материально - техническа база хьалъелга Iалашдеш болх [illegible] социализм - экономически хиа а дийна дIаттай из цхьоагIо. Дукхьал цуи дарда тIа хул советски обществa дIахоьа идейно-политически социальни консолидаци, къамаши народносташи гаргаухилга.

СОЦИАЛИЗМА ЗАКОНАГIА ХИЛА МА ДОАГГIАРА ДОЛА ХIАМА

СССР хьаль 50 шу дизара кийчо ярах болча КПСС ЦК сопам тIа аьнна, «вай строи ойлангара хьайоагIаш, социализм дегIаккаро дIакхулийташ а хила мадоаггIара а дола хIама да Советски Мехка деррига къамийн народностийн айха цхьоагIо хулга, цар хIама тоалулга, тIа-тIа дукхагIа уж вIашагI гаргаухилга»[2].

Лакхе аьнна коммунизмага йоалача социализма законагIа хила ма доаггIара дола хIама къамий вахаре, шиь тендение хьисане къамий отношенешка долаш да. Царех хьалхарьар яшха йиш я къамаш паргIатта дегIаахарца, тоадалаша йола тенденци санна, шоллагIъар — къамех тIехьатIайоагIача кана цхьа къам хиларга болача наькъа тIа масса оагIорахьара тIа-тIа дукхагIа вIашагI гаргаяхана йола тенденци санна. Социализма бIалакгара иштта хьалоагIаш хиларах уж тенденцеш еррига оагIош теркалъяра наькъаца лел: къамий хIама тоадала йиш яц уж шоайла цу цхьан хана вIаши гаргаухаш ца хилча. хIаьта гаргаухилга социалистически интернационализмаи къамий хIама тоадалапеи даьпо [illegible]а хулаш да.

2) «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийче яра хьакъехьа», оагI. 14.

ВIАШИ НОВКЪОСТАЛ ДАРИ ЭКОНОМИЧЕСКИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРИ

Коммунизм хьалъеча хьолашка къамий отношенеш дегIаахара лоархIамегIа дола лостамаш да халкъий доттагIал чIоагIдар, экономика дегIакхуьлача цар цхьана леладу гIулакхаши вIаши ду новкъостали кIоаргдар.

Социализм котъялара СССР халкъий чухьара низ бола потенциал яя а йиллай, цу кхаж хайна къаманта юкъера бувзамаш чIоагIденна паргIатанна а кийчта. Къамий хIама тоадалар, уж дегIаахара боарамаш нийсдалар, цар цхьана хьегача къах хьахинарашт моштад хоаргда СССР-е хьееш йола промышленноста продукци 1913 шерашь нийсйича 1971 шера 89-зза дукхагIа хиниз хилара, из цифра РСФСР-е 90-нена нийсса я, Украина — 65-нена, Белоруссена — 113-нена, Узбекистана — 45-нена, Казахстана — 158-нена, Грузена — 89-нена, Азербайджана — 28-нена, Литвана — 67-нена, Молдавена — 166-нена, Латвена — 28-нена, Киргизена — 211-нена, Таджикистана — 95-нена, Армена — 201-нена, Туркменена — 50-нена, Эстонена — 38-нена нийсса. НагIахьа санна хьалха дукхагIйола халкъаш тIехьалиса хилари социализм хьалъе уж доладеннача боарамашта юкъера йовкъаша теркалйича, цу лакхе йоалаьча данешгIа хоаргда уж мел чIоагIа кегIаьхкай, цар цхьана хьегача къий лоархIам цу даькъе мел бокха ба.

Бакъдар аьлча, хIара республика ше къаьста экономически дегIаахара хьаяехьа хетаргахьа мара дувзалургдац. Цхьа-цхьа республикай экономика мехкa берригача халкъа боахама керттерей цунах дIакъоастадо йиш йоацаш дакъа доландаь: шоайлагIа-вале; республике экономика моллагIа дакъа дегIадоаладеча, моллагIа боккха гIишле хьалъеча моллагIча тайпара лаьца а дакъа лоацаш еррига республикаш, бIаьш. дукхагIйолча хана эзараш а цар предприятеш, Iилма-тохкамa институташ, кхьараш дувзаш хиларца дувзаденна.

Хилйаша цхьана лелаеча гIулакхий хIанзарча этапе белгалогIа йолча башхалонех цаI — производственни коллективашка къамаш тIа-тIа дукхагIа хулаш хилар. Казахстански Магнитке оагIув оагIона а болаш къахьегаш ба, масала, 46 къамах, Волжски автозаводе — 44 къамах, Нурекски ГЭС хьалъеча — 41 къамах бола болхлой специалисташ. Цу тайпара масалаш эзараш доалале йиш я. ХIаьта царна тIехьа доагIа вай вахарера керттердар, деррига къамех болча къахьегамхоштй коммунизм цхьана хьалъелга.

Парте XXIV съезда йола Отчетни доклада тIа КПСС ЦК-с хьекхайкадир, коммунизм хьалъеча хьалашка къамаши народносташи экономически тоадаларе нийсса цар социально-политически хьинар айлуш, халкъий къамаи паччахьалкхен эргадувлий тоалуш, цар къамий культураш чIоагIа дегIаухаш хилара шe чIоаггIа раьза хилар.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪ-НАЬХА КЕРДА ИСТОРИЧЕСКИ ОБШНОСТЬ

Социализме къамаш дегIаухилга, къамаш шоайла гаргалоаххалга вIаштIехьдоахаш йолча интернациональни ларда тIа хулаш да. Из яхилга — къамаш фактор дегIайоагIилга интернационализма фактора мелдарга, цунна доаьув уттадарга вуг яхилга да. Социализме диалектика укхаза иштта тайна а, хIаьта из дикка вIашаш юкъерча бувзамахь вIашаш диаьна чакхдоахача гIулакхеи лаьтта ца Iеш, вIашагIхоттаденна хиларах а, кхинеттел вIашагIъерах а латт. Интернационални хIамайт иоаш наьаха дахаш, национальни хIамай лардa тIа, наркe цхьоагIо а йолаш мара. ХIаьта интернационални хIамаш шоай деррига кертерча гIулакхашка интернационални ларда тIа дегIаyа.

Къамийн интернационални цхьоагIоа соотношеней ерриг къаьстта шаьра бIаргаду Советски халкъах наьха керда исторически общность ше хиларах тарра. Керттерча даькъе социализм хьалъечен дегIаенача формашкa из дIаэттачен хьалашка а тIехьа хьахиние ю общность дIахо дегIаух коммунизм хьалъеча этапе а. Цу хана чIоагIлу советски халкъа дахарен дегIаахарен ларда шоаш: социалистически йолахьe юкъарa хилар: бIарча цаI йола советски экономика: советски строй интернациональни чулоацам: чулоацамагIа социалистически шиъ еррига формаши къамаи йола культура: марксистско - ленински интернационально идеологи: обществo дегIаахара законаш довзаш йолча Ленински Коммунистически партегара кулгалдарен лостам таларен дакъа. Коммунизм хьалъеча хьалашка дIахо йола СССР-а юкъе доагIача къамийн народностийн юкъара оалалеш вIаштIехьдоахара процесс: интернациональни сакхетам, духовни облика, морала, традицей, кхьчар юкъара белгалонаш.

КУЛЬТУРА ВIАШИ ВIАЬХИЙ ХИЛАРИ ТОАЙЛАРИ

ХIанзарча этапе дIахо йола къамий культураши вIаший вахарпи цар шоайла вIашагIарен процесс — дукхача къамий культурах латта бIарча цаI йола советски культура дегIаяхар. Цо шийна чулоац къамий дикагIа дола гIулакхаши карагIдуаларашт, хIаьта цунна боккъонна бакъйтаж ду хIанз 75 меттала дегIайоаш йола советски культура.

ХIара шера халкъашта дукхагIа хьашт хул дуьнен культура кIоарграгIа Iомаярна. Из дика бIаргаду хьалхалаттача литература масштабих: 1970 шера СССР халкъий меттала переводаш яь 101 меттала (цу даькъе къамий мехкий меттала а); перевод яь 157 миллион совгIа экземпляр тираж а йолаш долча 8292 книжканей брошюрей.

Наьха керда исторически общность хиларах тарра советски халкъ хьахиларех дегIаахаран лоархIамегIарча лостамех цаI ба шин тайпара мотт дегIаахар, къаьстта а къамаша шоайла гIулакхаш лелаьара бувца мотт хиларах тарра эрсий метта функци шеръялар. 1959-чей 1970-чей шерашка хиннача переписашта юкъеденнача 11 шера 10,2 миллионагара 13 миллионага кхоачаш дукхагIа хиннад шоаш эрсий къамах а боацаш шоай наьна мотт эрсий бар ба аьнна хьакхайкадаь нах. Цу цхьан хана дикка дукхагIа хиннаб шоай наьна метта нийсса эрсий е шиьча къамий мотт хоаш бола нах.

Михаил КУЛИЧЕНКО,
исторически Iилмай доктор.
(АПН).

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI. 11 июль, 1972 шу.

НАЬХА ХЬАЛ-ТОРО ТОАЯРА

Хьалхалаа наьха хьал-торо тоаяра боккха теркам тIаьхьийт вай партен правительствано. Тахан вай Даьхен экономически ниэ дегIабаро торо хилийт хIинзалца ца хиннача тайпара халкъа боьлам дегIаккхулилга наьха вахар тоадара тIадерзаде. Цудуьха КПСС XXIV съезде кIиолагIча пятилетка кертерча декхарех цхьа лаьрхIад халкъа материальнии культурнии вахара боарам геггара лакхбелга.

Вай мехка доходий доккхагIа долй дакъей дукхагIа дола материальни рузкъей гIулакхаши дIакхоачийт бечча балхага хьежжа, цуй дакъа дукхаьи теркал а деш. Из кхетилеш а да, хIана аьлча къахьегамах лучун фондаш дегIаякза ялэ производство шерькьарца, болжи деш дола гIулакхаши дукхагIа хиларца, къахьегама оасаре лакхкьларца.

Цудухьа кердача пятилеткаш бахача наьха дегIадухача деррига реальни доходий дикъ даьхха кхо дакъа болхиой, гIулакхерча наьха, колхозхой алани лакхдарга дIагIоргда.

Болхлоий гIулакхерча наьха алани колхозхой доходаш кертера да, цхьабакъда къахьегамхой хьалтапи хлоачашийра дулхьал цхьа источник хиина 1аш из. Советски наьха хьалтаги дукхагIдолча дакхе кхоачашду потреблене юкъарча фондаши. Уж а хьаман доходах общества членийта луш дола материальни рузкъа, мах боацаш деш дола гIулакхаш, хIаьта ишттаа ахчанца ду тайп-тайпара гIулакхаш а.

Мах боацаш деш дола, хIара шера мах луш бола отпускаш алара, кхабенаргата материальни галашо ара, цаиогаш хилча мах боацаш медицински гIулакх дара СССР Конституце тIарча советски наьха боккхий материальни лард а потребление юкъара фондаш.

Вай мехка бахача наха 1971 шера льготни гIулакхаш деши дукхьал ахчаца 58,5 миллиард сом дIадахад, 1965 шера 41,9 миллиард хиннача. КIоаргIача пятилетка тIеххьарча шера 80 миллиард сом дIалохаргда из фондашкара.

Нагахь шина вай мехка цаь сет аьлча дегIа потреблене юкъарча фондашкара кхоача ахча (пособи, стипенди, пенси, отпускаш луш), хIаьта мах боацаш дешийтилга, медицински, ишттача кхидолча гIулакхашта дIакхоьчийтар къахьегамах дуча алапей соагIа 1970 шера 1000 сом дар, хиита дьача цхьан сагана 280 сом кхоачийташ.

Съезда Директиваш тIа лаьрхIад потреблене юкъара фондаш дIайо а сиха дегIабоала, къахьегамах дуча алапе фондашь сихагIа а йоалаеш. Нагахь сайна пятилетках вай мехка хIара саге сих лаьрхIа реальни доходаш 31 процент лакхлой, потреблене юкъара доходаш 40,0 процент дукхагIа хургй.

Нохч - ГIалгIай АССР 1990 шера дIадахачуна кийсдича дукхьал пенси луш, уппахIендигеи юкъара деширеи 1971 шера юкъарча фондашкара дIадодар 2,9-зза дукхагIа хилар, цу дIаьтье пенсех луш даьзза дукхагIа а хулаш.

Ишта республике алапей ситхагIа лакхлу потреблене юкъара фондаш.

1971 шера 1 июле пенсеш гIатехар. Вай республике 33 эзар пенсионера лакхдаьд пенсеш. Соага пенсионераш 30 миллион сом дIаденнад.

КIезига рузкъа дIадахийташ паччахьаллаже учаншiевешта, стипендеш луш, къахьегамхоша алалола гIулакхаш деш. Нагахь сайна школе цхьан бераго дешийтарга шера 180 сом, цхьан студентага — 900 сом дIадохийташ хилча, хала дац кхетадо хIара дерашка бюджет мел болпал.

Вай республике 1971 шера 10 эзар герте наьхтар латташ 79 больница, 240 амбулаторейн поликлиникаш, 290 фельдшерски-акушерски пунктий, 87 консультаци ял. 119 учреждени гIулакх деш 15 эзар медицински болхло ла.

Нохч-ГIалгIай республика вай боцаш махабалча тайпара дешар дейшаш 360 эзар сиг ай, хIара кхоалагIа сола сат. Духхьал бархIлагIча пятилетках 44 эзар кагирхоча школа яккхарах дойла аттестат деннад. 1971—72 дешара шу доладучи республика школашка мах боацаш дешаш 266 эзар бер дар, цул шагIа болхлойн юртарчей хагирхой школашка 15 эзар сиг ва 12 эзар хьехархо ва цериа хьехаш.

Цуьна цхьаьна хIара шера дукхагIа хул профессионально-технически училищаш. 1966—1970 шерашка республика училищашка халкъа бохама массадолча долкъошта 40,1 эзар болхло кийчбир. ХIаьта республика рузашкен техникумашкен хIара шера 8 эзар специалист кийчбу.

1972 шера 1 сентябре техникумашки, рузашки дешаршта стипендии лакхдарна специалисташ кийчбара потреблене юкъарча фондашкара дукхагIа рузкъа дIагIоргда.

ХIаьта ишта лукха рузкъа дIадохийт потреблене юкъарча фондашкара деша доха бе боцача бераша гIулакх деш, уж кхедеш. ХIинз вай республике хаддаша болх беш 312 берий бешамаш яслеши я. 1960 шера 12,5 эзар бер мара дацар 232 берий бешамашкен яслешкен, хIанз 27,2 эзар бер да. Цу итт шера бераш лаьрхдира дIадо-лар 2,2-зза лакхдаьннад. ХIанз республике хIара гIолагIдола бер яслешкен бешмашкен кхеду.

Ука КIоаргIча пятилетка дукхаги сихха хьалхерха школаш, берий бешамаш, яслеш, пионерий лагераш, кхидола берий учрежденеш. 50 эзар сага лаьрхIа школаш, деша даха хо йоацача 60 эзар бера бешамаш яслеши хьалтергах.

КПСС XXIV съезда Директиваш тIа лаьрхIад бераш долча дезалашта паччахьаллонцента дукхагIа кхаьчестал дайта, болх боча бере нохтонта дукхагIа хьехаш яла.

Советий 1аьдал оттача деш бер дола хане ва кхетайи пособеш тел йоанояна. Цул сонгIа дезала хьатIайоагIачох хIара дезалхочой кхоачар 50 сомал соагIа дене хIара бетта бераштa 1974 шера денз-пособеш теларгья. Советски паччахьалкхено хIанз а доккха повкъостал ду дукха бераш дола дезалашта. 1971 шера республике цу дезалашта 1351 эзар сом делар.

Потреблене юкъарча доходий чстах хIара шера вай республикерча 8 эзар саго шоай могашал кетгаоттаеш салоI.

1971 шера Нохч - ГIалгIай АССР профсоюзни организацешта путевкаех дIадахийтар цхьа миллион сомал соагIа хилар.

Производства рентабельность лакхьярца социально - культурни гIулакхашта дIа а хьежадеш дукха рузкъа дIаучийт промышлении предприятеша. Из фонд вай республике хIара шера шерлу. Цу гIулакхашта ерригача республике 1971 шера заводашеи, фабрикашеи, промыслашеи, дIадахийтар 3498 эзар сом да. Йоах беча хIара сага шера 48 сом кхоач. Къахьегамхой вахара хьал тоадара кхы цхьа гIулакх да из.

Советски дезала а общества а вахарера потреблене юкъарча фондай лоархIам бахача наха доход хиина 1ач.

Цу фондех пайда эцалга социальни дукха проблемаш кхоачашъяра эффективни средства я. ДIахо а юкъара фондаш шерьярна вахаргйа, къахьегамхойра коллективаш чIоагIлургаи, мехк шоайла ахь а чIоагIагIа тIера хургба, общественни шоайта луш дикаеэ лерттIа пайда эца гIертаргба.

КПСС XXIV съезда белгалъяь кIоаргIача пятилетке кхоачашъяь лаьрхIача йоккхача социальни программа хьахьокх социализмана карагIаьнна сийлахь - доккха гIулакх — потребление юкъарча фондий ройн лоархIаин дегIаухалга.

Къамах доходаш шеръяра лард я хьалхьегам.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР статистически управлене начальник.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Саьле хьокха, балха оасарле лакха йола КС-1,8 («Вихрь») яха комбайнаш яраеш Ухтомске кIерагIеда юртбахкама машинаш еча Люберецки заводо.

Ер шу хьалоладалча дена предприяте хьа а я, мехка районашта дIадахийтав цу тайпара кхо эзар машина. Укх дешашка СССР хьалхе 50 шу дизара тийнх къахьегамахе латт предприяте коллектив. Ер шу чакхдалалехьа хьаергье кхы а «Вихрь» яха шиъ эзар комбайн.

СУРТА ТIА: аьламгIахкача йоале аьлашагIйоххаш латт «Вихрь» яха комбайнаш.

В. ХУХЛАЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦIЕНАЧА ФУХ ДОЛА ДОАХАН ДЕБАДЕ

Доахан дебадари пхаргара йола продукци дукхагIа яккхара доахий дехараш оттальд партен XXIV-ча съезда боахама къахьегамхошта хьалхашка.

Из кхоачашдара комплексно-механизированни ферманаш е еза, дукхагIа хиийта деза цIенача фух дола доахан, алсамдаха деза кой тIарй оалхазараш, кхыдола балхаш де деза.

Вай республика шоьрачен лоамашта юке ядачеи районашка дика аlаштIехьаденкхад цIенача фух дола доахан дебадари гIулакх. Ишта дола доахан 86—90 процент да цу районашка. Вай Iаламо хьалашка ва хьаш, дика цегаш да симментальски фух дола а, цIе а, шведски цIенача фух дола а доахан. Симментальски фух дола доахан хьалкхеду Шелковской, Наурски, Надтеречни, Шалха, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана районашка. ХIаьта республикерча деррига доахах 47—49 процент да. ЦIе доахан лелаьу Грозненски, МагIалбика, Наьсарен, Сунженски, Гудермеса районашка, Ведана, Советски, Ножай-Юрта районашка дика товшен пайдаиеш да шведски фух дола доахан.

Лоаман районий къахьегамхошна тоашта хьалхашка оттадаь кертера декхар да доахан хIабар. Цу районий боахамаш мукъадитад паччахьалкхенга рурапухкара планех.

Цунна дувзадеина царна хIа дезар лаьа хIайа да. Из да дикача фух долча доахан дIа а доахан, цIенача фух дола доахан дебадар.

Мишта кхоачашду уж декхараш гIолкарча колхозашка? Цига ядтей цIенача фух йола бутIаш, 1алайца хьалашь? Из деррига а доагI да. Эшар да боахамий кулгалхоши цу гIулакха йовхь яр, специалисташа из болх бар. Из ишта хилар бакъду республика заслуженни зоотехник Агамирзоев Муса болх беш волча колхозе фух дола доахан дебадеш доахана толамаша.

1960—1962 шерашка из Орджоникидзе цIерагIча колхозе болх бе волалуш цига хиннача 480 сонагIа долча бежана юкъе дацар ерма дий аьнна хьалхоастаде мегаргдолаш бежан. Уж дар лоамий доахан а царех уаш хьахнина доахан а. Цар кIезига йаша дора. ХIаьта хIанз цига долча 880 бежанах 90—97 процент дараш цIенача, шведски фух дола доахан да. 7—8 шу хьалха 3, 4, 5 эзар сом а телаш цIенача фух йола бутIаш йийча колхоза хIанз хIара шера 17—20 шведски фух йола бутIа йохк.

1969—1971 шерашка колхоза 47 эзар сом пайда баьлар цIа. ХIанз колхозе я йиъмагIча тIехьенагIа йола элита классагIа йола 8 бутIа, 90 кхьура даьнна а кхи аlамагIа а дола шинара.

Цхьан шера бутIана тIаккет 310—320 килограмм дулх. ГIадбутан да хIанз дахкача доахана хел деш дола а кхедеш дола а Iаьсий шведски фух хилар.

Шин-шагIа хьахиналаш уж толамаш, ЦIенача фух дола доахан колхозе кхедара колхоза кулгалхоча — председателя А. Хусаинова, парторгайзаце секретара М. Сулейманова коммуниста М. Агамирзоева чIоагIа йоккха прах хиинад из эттара хьалаш. Цунах доккха беркат даьнна болхама. ЧIоагIа дика дeб кераеча хьалашна цIенача фух дола доахан. Масала, 1970—1971 шерашка хIара беттача бIаь Iаттa тIеххьара 95—97 Iаса кхедаьд.

Хьожаргда вай цIенача фух дола доахан мишта дебаду кхы а колхозашка. Ведана, Ножай-Юрта, Советски районашка 21 колхозе хIанз 22 эзар бежан да. Царех бахка 7 эзар етта 279 бутIеш а йолаш. ХIара 24—26 Iатта цхьаьна бутIа кхоач. Бакъда, цу боахамех цхьаьнe а кхоачашъяц кхи доахан дебадара план. Масала, бутIатачарех а Ножай-Юрта районерча «Заветы Ильича», «Путь к коммунизму» яхаш, Жданова цIерагIола Ведана района Ленинен Карл Марксен цIерагIола, Советски районе Кирова цIерагIола колхозашк. ХIара шера катагIа 250—470 бежан а эцаш кхоачашъяц.

Лоамашка кхы да бутIаш хьалба. Уж кхьаь-кхаьта лете. Царех хьаьстта дика саг а оттаяц бух балаш.

Укх тIеххьарча 2—3 шера колхозашка йийз «Абердин-Ангусски» яхача фух йола бутIаш. Бакъда, бутIаш дикаш хилар пайда баргбеш уж лертIа цIа хьоаь, йолагIача фух уж яле а.

Дика лела гIулакх осеменени яра хьалхехе а. ХIаьта из дерригIа а доккха белан долаш а хIама ма дий. Республике хIанз 290—300 искусственни осеменени пункт я. Цу тайпара пункташ яц лоамий районашкарча цхьаннa а колхозе. Вокъе, 2—3 шу хьалха республика юрта боахама Министерство Ведене районе яйлла межрайонни «Горский» племенной станци. ХIаьта хIанзалца цу станце цхьаннa колхозе хабоагIабаь болх бац. Республике хIара шера кийч ма бой техникаш-осеменаторахь. Бакъда, шоаш хьожабаьча дIаьахийтац уж. Масала, 3—4 шу хьалха Ведена районерча колхозерчи 16—17 сагах хIалба оне болх беш шиъ-кхоъ осеменатор виле дIайа да.

Колхозашка яц дахкачем дахка гаргагIертачем доахана къоастаь кхоачамхилла цIена, екъа, сирла помещенеш. Цхьайка фермаш механизированни я.

Бехктоххама хе а дукa. ХIаьта хIара яц деза да доакъар кийчдар. Доахан лойн а дахийта, дахк дIаьха да, доакъар кийчдеш кхуьургда, яхаш багIа йиш яц. Цул соагIа, хIанзе а тоаьх йийчаь ела хьайбай помещенеш, хетIадд деза доакъар.

Лоаман колхозий кулгалхочашь, специалисташ декхарийла ба бахалаьха кхоачамбоацараш дIа а даьха, дикача цIенача фух дола доахан дебадара эшд хьалийн дIадахийтара теркам тIабаьнна.

В. ДИКАЕВ,
Нохч - ГIалгIай Iаьша-тоама ветеринарни станце болхагIола Iаьман болхло, ветеринарни Iаьман лаьмашт.

СВЕКЛА ХЬУВКЪАЕРГЬЯ

Гудермеса района «Октября 40 шу» колхоза Октябрьски революце орден лаьвеча Алакаев Хьамзат кулгалдеча йиъаагIча бригада шекара свекла кхиб. Из махкера технически культура кхееча дика гIулакхашна белгалъяьннай Бачаева Зарай звено. Цунна тIаоагIъяьй 25 гектар шекара свекла. Кхаш оасарах цIена халарах, лертIа агротехнически гIулакх дарах къаьстта дика хьийкъей звеноа лелаю свекле.

Свекланa ловзагIа оасар деча хана къаьстта дика болх барна белгалбаьлар звеноэра Баигачкиев Мойсат, Алгериев Зайнаби, Мусатаев Абубелия, къабараш.

IIаьстан балхаш дача хана хIара гектара тIара 200 центнерал кIезагIа свекла чу ца я лош деннадар звено доакъашкоша. Цхьабакъда, дика кхоаьвош латтача свекласа хьахьокх хIара гектара тIара юкъера лаьркIача 280 центнер хьы дукхагIа а свекла йоргIилар.

Лаьттанца хьоадам хилал тIоадала хьоьнала дуле шекара свекла дикагIа хьукъ. ТIоахьара оасар даь яьнача свекле кхашка лаьттах чудухьтаж кхиш деха Хамсуев Хьекиш, Говдала Ахьмада. ХIара дийнахьа шшина норма кхоачашъю царех саго.

СССР кхайн Нохч - ГIалгIай АССР вIашагIъейлла 50 шу дуйна юбилей сийна шекара свекла дакха хьувакъам кхебе аьнна шоаш дийна дош сийлейн кхоачашдо гIертаж къахьегаш а звеноь коллектива.

З. ВСАМБАЕВ.

ЛАТВИЙСКИ ССР. Латве-машиностроитель къаю органически удобренеш кхаьчча дIайоаржаш «ПТУ-4,0» яха разбрасывательни-телнаш латта а болх беш я.

Доакъа декъарча фирманта а сбаспений рынкаь продукци. ХIанз заводе разбрасывателаш ахкухьийт Францe, Монголе, Вельгийта, Кубе, кхыча паччахьалкашка.

СУРТА ТIА: завода ветеранаш, слесараш а сборщикаш Владимир Назылкин (хралмалакха) Лиис Бруммиш. Йоккха квалификаци йола болхлой экспортагIа дIадахийтаргIвача разбрасывателий узлаш вIашагIтоахкаш ба.

Ж. ГРАУБИНЬЩА сурт.
ТАСС фотохроника.

Письмо лерагIа

БАКЪЛЕРАХ... БЕХКЕ ВАЬВ

Кхаьт - кхаьта аьхи редакцешка тIаоагI МагIалбикерча Юкъерча Ачалкхера денар сайна письмо. Наггахьа мара кийслаш тахачерча вай вахаре ну тIа юьца гIалал сагага ахьаш, бакъле гIертачун гIулакх хьал ца оттийташ йола моттигаш. «Со балхара харийхье дIаваккхар а сейла хиина эшам а вийбеннаб сона, — яхаш язду автора, «Ачалкх» доккхача заводе мастер хиннача коммуниста Акиев Сабарбико. — Сона дукхагIа новкъа да из дIаязлу. IIалудца бехъдар тахна укхача цхьаболча веза завода директора бартa а ухаш из юкъмачахой дехар; ишта а укхаза тIеххьа лелча бюрократизма болаш хьа а кIаьр а дийн уж дIаухаш хилар. Дега, белагIа дар. Iаткьийш дар из дах...

Ла ца дийгIача Iалургдоаца оаз я из. Техача гучадаьлар цу кхаь-динь шера дIахдена хьадоагIача истера ийрча сурт. Из дувцалехьа массехх дош але лов письмо авторах.

Акиев цу заводе болх бе шера 1966 ... [illegible]

Цу хана хиуза йолаеньр цуй керта тIа укх массех шера шин Iана яIара ца воалийташ хьоагIа из «кIаьрна корхиг». Балха йолча моттиге цхьаьна бакьдалаш а доацаш а хIама ца нийслой. Цу хьакъехьа шин... кетар дукхаьнa дIаоалаш а кийса доалача хIаманна дукхIара гIертачa а, вуар а тесса сса кхьа шача лоаяю ца яйе дуташ воацача сага нулгалхой цара берт еIаш моттигаш хул.

Массехк шу хьалхе (директор йол. Халухиер хиндача хана) Акиев тIахьожамхой групп председатель хержача хана 12 эзар шуин боххо йоаца акт а оттаьь, пайдаза яц аьнна, дIадоаь вежар директор. Ер дукъал хьалар, из де баш, яц, аьнна. Директора «кила бий бир», дагахьа чIоагIо йир из ишта цунна ца дита аьнна. Вешта аьлча, балхара ва воаhe. ЙоагIача, ца йоагIача Iоттараш е волаелар кулгалхо, «законаш» тьалхатувса ваьлар. Юкъера а «сокращене» вахийтар во Акиев.

Укхо из гIулакх ай а даь КПСС обкоме кхачийтар. Ехар «сокращене» Юкъ шин балха дIатIалахийтар. Юкъера а из гIулакх баьхьи шин дIашиха ийзар директора цу заводера.

Бакьда, из дIаволлаш «зер» ... [illegible]

Цига ревизор Самшиев вера. ... [illegible]

— Анонимка ай язъяр, — аьлар Акиева. — Со из язъяр. Ревизор дикагIа теша ... [illegible]

Цу тIа дувцар таха волоолар ревизор. Гучадувла доладелар кхоачамбоацараш.

... [illegible]

Ревизора акта тIа йушар Акиев ва кулга цIена вай, балха а пайдана вай ях хаш. Бакъда, хоадам болаш доархIам болаши дувцал тесса факташ яц. Директора хетар а даь йокха акт оттайь ревизор эазина дIааьхар. Акиев балха вац. Материальни цениосташ цунаа тийша йита мегаргIаш яьхна приказ тоха йол. Акиев счетовода - кассира балхара дIаваьккхе. Цун кхахьгама книжка йiехдеш из лоатув дахь цу тIа а.

ХIаьта а бакъдар лохардалаш а тIехьашка дала дагаводаш а ва из. Ноаь. Самшиева таха а ца тугия дита кхоачамбоцараш точнаш республикански КРУ-ера шаьх хилер заводе.

... [illegible]

Шин кьаката тIа цу бийцар заводе нийслуча кхоачамбоацарех массехк факт мара яц. Уж а кхийела керда гучаьшараш а бакъилар хьахьекхад цул тIехьагIа РСФСР финансий Министерства Нохч -ГIалгIай АССР контрольно - ревизионни управлене болхлоша укх шера 30-ча мае дена 13-ча июнага кхачча ьича ревизие.

1971 шерен 1972 шера хьалхарча кварталеи кертерча производствени хьокхамий план (паччахьалкхен пайда бара заданегара дIаюкхача) толамна кхоачашъьый заводо 1971 шера кхоачашъенай план 93,4 процент мара кхоачашъьыац ло, из бахьан долаш бюджете дIа ца яла дийса ахча 12,6 эзар сом да. Цул соагIа Госарбитражей ягиэ латтача организацейн реше декъа ялдарха цига юкхе царна дIаденнад 14637 сом.

Минеральни хий чудоала шушаш дIа - юха ихуйиийтача хана уж йоха а йохаш дий доаш дукха моттигаш гучаьлар. Цун кертатердар да йист няхача е бертигаш ийенача шушашна хий чудеттар, шушашта юкъе уж ца йохийтара сиха хIаиаш кхоачамболлаш ца хиляр.

Укх тIеххьарча шерашка нормагIа болгIача бохамал дукха дукхагIа шушаш Iайнад заводе. 1971 шера цхьоалагIча кийнарага кхоачаьйй уж хилар 272 эзар, вешта аьлча, 16000 сома маьхах шушаш. Цу шушашта реализаци яр тIадожадир завода директора Нохч - ГIалгIай АССР кхачан промышленноста Министерства. Цхьабакъда, 1972 шера 18 июнага кхоачаш реализаци ца еш ишейнар 246,8 эзар шуша я.

Стандартаги йоацача шушашна а бертигаш яеина шушаш а. Укх шера управлене болхлой хьожача хана уж хилар 175 эзар шуша. Царна реализаци яра да дезар дийла хIанзалца.

Укх шера Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советерча организацера бокбо а йоалаш гIонна йолча помещенешка цIи йоагIара, водопроводаш йоахьара хьалаш предприяте балансе тIара дIа а ляка йоагайир. Уж яр 6627 яшик. «ЦIерацха дойгадаьд заводи кулгалхоша 6465 сом». ДIадахача шера план кхоачашъяь йоаипашелха харцахьа премена 204 сом дешна моттиг коралй. Цул завода директора К. Х. Леймоаьна дейнад 74 сом, вокххагIаволча бухгалтера М. Я. Акиевна — 66 сом, производства заведующена — 65 сом.

Къахьега яьча балхашка хьежа, штатерча балхлоита шоайта доагIача алапе чотах кхоачашде уж деккарийла. Болча балхах цара бокаш йоацаш алапи деннад — 613 сом 52 кепиг, (бухгалтерски документашта разноска ярах документальни реализи ярах, яьча балхах). Уж а кхидола а кхоачамбоацараш нийсдалара предприятеа укх тIеххьарча шерашка хиина из 45320 сом да.

Цу массалайн хьахокх завода кулгалхоша лелiлер нийса доаццига. Цар шоайта лоачча бесса доагIача а ца доагIача а дIа-юхахьевадийна паччахьалкхен ахча. Бакъда, цар кхетадалаш хара гIулакхий кхийладала йиш йоаццига.

Н. ЛИМАНОВ,
РСФСР финансий Министерства Нохч - ГIалгIай АССР контрольно - ревизионни управлене вокххагIволча контролер - ревизор.

Б. КОСТОЕВ.
М. КАРАЕВ.

Грозненски химически комбинатa № 131 йоача цахе шин яьхкъостешта хьалхен телашта коммунист къахьегаш ба коммунист, йоккхагIола аппаратчик Медведев Алексей Михайлович. Массаза а нийса йолаш из ломатйлен архехара технологически режим. Ишта къахьегаш волча цунна цIехерча болхлошта тахьье эгара хьайларчарна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи ейар.

СУРТА ТIА: йоккхагIволча аппаратчик А. Медведев.

С. ХУГАЕВА сурт.

ХЬАЙБАШ МЕЦА ХУРГДАЦ

МагIалбика района «Ингушский» совхозе доакъар кийчдара гIулакхаш дика лел укх шера. СССР хьалье Нохч-ГIалгIай АССР вIашагIъейлла 50 шу дизара юбилейта каьчьбоалхаш хьаьстта йилар яйдена къахьег совхоза доакъар Iалашдераша. Ди тIехьа совдувл цар балха тIа доакъа толамаш.

Хьоттенча сенаж кийчъяра плани тIехкхоачашъяь бахияб уж. 4000 тонн совгIа из бешха-дика доакъар кIоагIа чу деллад.

ГIожа доакъар кийчдара а дика доахан ю укхаза. ХIанзалцав 900 тонн совгIа йолча аьлах ургIаш лаьд.

Укх шера доакъар кийчдара гIулакхаш совхоэрчул дикагIа лел совхозе. 1971 шера 21 июне совхозе 40 тонн йол аргIах хьал а йотташ 2100 тонн силос шера кийчъяьнзар.

Болх лаьгI ца йолийташ дIахо а доакъар кийчдеш ба «Ингушский» совхозе.

Д. КАРТОЕВ.

ЛАКХА ХЬУВКЪАМ КХЕБАРА

Урус-Мартана района боахамашка укх шера чIоагIа йоккхо ю доакъара базе чIоагIъяра.

Каст-каста хувача йоачаша чIоагIа новкъостал даьд дIайийна бацаш сихагIа дегIаяхкийтара, цар хьувкъам лакхбара...

Района совхозаш цхьаьра хьекха яьнаь дIайийна бацаш. Массайолча совхозашка доакъар Iалашдара балхаш дика лелар бакьдеш дола массехк масал доаладерга аз.

«Горец» совхоза къахьегамхоша ма а гIойла а доакъар Iалашдарна цхьака чIоагIа болх бу баьна хьоер дукхагIа дахкара. ДIайийна буц хьакха йолаенача денен цига аргIах хьайиетай 5114 тонн йол. Из хул планал 2462 тонн дукхагIа. КIоагIа чу елла сенаж 900 тонн я. 14 эзар тонн хьакхайаь силос кийчъе эзаш ба «Горец» совхоза къахьегамхой. Из план цар кхоачашъяь дукхаха я.

Дика болх бу доакъар Iалашдеча «Гехинский» совхозе а.

С. МАДАГОВ.

«СЕРДАЛО»

3-гIа оагI, 11 июль, 1972 шу.

Грозненски «Нидпошив» фабрика дукъалгlча мастерски болхлош, шерра социалистически ялх йоаржаьнй пятилеткан шоллагlча шера плани тlаийпа социалистически дехкараши ханал хьалха кхоачашдара. Царна юкъе хьалхалаттарех я хlамаш тега мастер Габриэлян Евгения Моисесовна. Ше цига болх беш ялх шера цо шин балха гонзал lомаяьй ворхl сагl. Цо lомабаь хlамаш тега мастераш хlанз балхах дlйка кхетащ, хlара сменагlа норманаш 130—140 процент кхоачашъеш хьинаре къахьегаш ба.

СУРТА ТlА: хlамаш тега мастер Е. Габриэлян.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАУРСКИ РАЙОНЕРА ХОАМАШ

СЕНАХ ЯЗДУ «ТЕРСКАЯ ПРАВДА» ЯХАЧА ГАЗЕТО

ПЛАН ТlЕХКХОАЧАШЪЬЙ

СССР хьаль 50 шу дизаран Нохч - Гlалгlай АССР автономе аз бlаь шу дизаран бака ма боагllара накъабакара яхье баьнача «Красное знамя» колхоза хьйбаш леладераша дикка тlехкхоачашъьй аз шера план.

Пленагlа 409 тонн шура дlаяле езача пачхьалкхен заготовительни пункте дlаяльийтай 539 тонн. Иштта толаме кхочашъьй пачхьалкхенга дух доккара план а.

Хьйбаш дорстадеш колхоза дика къахьийгар скотникаша -марои сосагон Адуевгlар. Шура йоккхача доккхий толамаш даькар доярхаша Гайрбекоегlар Полякон Медан, Алхазурова Ата, Висиваева Аймана, Батиева Ата, кхы дукхачар а.

С. ПОНОМАРЕВ,
«Красное знамя» колхоза парторганизатор.

ЯЛАТ ЧУЗЦ ДОАКЪАР КИЙЧДУ

Кирова цlерагlча совхозе ских-даь ялат чуэцаш латт кlанз. Из болх къаьстта дика бу опыт йолча комбайнераша Колесникое Владимира, Щербакова Владимира.

Хьийбашта шорlта доакъар lалашдара оарцагlбаьннаб кхаш [illegible] механизатора ш и. Шоазагlа хьенхай 40 гектар сое-lа люцерна, арlаш даьд бlаь тоннал соагlача хьаж. Къаьстта кхоалагlа люцерни хьакха болалургба совхоза механизатораш.

Т. БАХАЕВ.

Хьинаре къахьег поливальщикаша Круглов Александра, Мидаев Лаьчас, Сулейманов Каима, Муртазаев Хапима.

Укх деношка совхоза кхаш лелладераши механизаторашеи барри́га низ тlабахийта къахьег ялат сизагlа чуэцара, маьулла дукхагlа доакъар кийчдара, комсашта доагlача тайпара гlулакх дерa.

Из де цар СССР хьаль 50 шу дизара кийчду соагlат.

Р. ОЗДАМИРОВ.

КОМСАШТА ХИЙ ДЕХК

«Комсомольский» совхоза комсаш леллераи кхаьщка хий дехкаш ба. Царна дикка зов хlанз ха тулийта комсаш во хьувкъаргйолга.

Хlанзле хий дилвад изо бlаь гектар гарста комсашта. Из болх къаьстта дика бу механизатораше Балалов Рамзана, Юсумов Мовлде, Балтаханов Хьасана, кхычар а. Царех хlарене дийнахьа шишшв норма кхоачашъю.

ЯЛАТ ЦА ДОАДЕШ ЧУЭЦ

Калинина цlерагlча совхозо чуийца боалаш латт гураьа дlабийна мухх. Чуэйцача 112 гектарах хlаране тlера 19 центнерах соагlа йоал.

Мухх цlена а дика а чуэц комбайнера М. Ф. Воробьевеи цун тlохчас В. С. Калининеи.

Совхоза зьаьзта висарех lодикад кlа. Укх деношка из арда доладергда.

ХА ЦА ТУЛИЙТАШ

Укх деношка дукха болх ба «Наурский» яхача совхоза кхоалагlча отделена бахклой. Хlанз комсашта дивзлагlа бордосси яха молхаш тохаш ба уж.

Комсашта молхаш еттача хьинаре къахьег механизатораше В. Топтинова, К. Головиина, Х. Мутиева, кхычар а.

Механизаторашта дйка новкъостал ду бордосси яхе молхаш кийчъеча трактористо А. Дульнева, болхлоша А. Мизиевас, С. Сулеймановас.

Комсашта оасар деча а комсаш дlаехкача а дика болх бу Б. Куриевас, Е. Курбановас, З. Смагlинас.

П. ДИДЕНКО,
«Наурский» совхоза кхоалагlча отделена агроном.

КЪАХЬЕГАМА СЕМЕСТРЕ...

lуйрийна 7 сахьат даьннадар со комсомола обкоме кхаьчача хана.

Шо-шоай дешара заведенеи эмблемаш йоахка цхьатарра бьшнара барикъаш тlа а духхаш гулбенна а гуллуш а латтар къахьегама семестре болха студенташ. Духха бар укхаза уж накъабаха баьхка даьй, ноаной, вежарий, йижарий, новкъостий.

Традицегlа да хlара шера къахьегама семестре болха уж иштта накъабоахаш.

Дог гlоздавина ба гулбенна кагнаьхи мехкарийи. Царна бlарахьежача моллагlчоа ховрга дегчура раьза а болаш уж кхыча республикаи гlишлошъеча новкъостий де болхилга.

Елаш къамаьл дувцаш массехкlо латтача дlатlаьоала со. Моаршал деле дlавоваийт аз се. Къамаьл хотталу тха. Уж ба Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен университета физмата факультета кхоалагlча курса студенташ Саламова Паьтlамат, Кохарсиева Эльвира, Алмазова lайна, Иванова Лида, кхыбараш.

— Малагlча моттиге долх шо? Цига малагlа балхаш де деза хоа шоана? Бlухъюжабеш дай шо? — хетт аз мехкарашка.

— Черси - Балкхарой республике Урвенский района Псеньбский совхоза сомий - баьцадаьрий бешамашкара керда хьувкъам чуэца йода тха 50 саг юкъе вола отряд, — йоах укх шера духхьашха вlашагlъеллача кхалнаьха отряда комиссара Каниева Зоя. Тха отряда члениш вlашагlделлад къахьегама семестре толамца чакхъяккха.

Аз къамаьл даь Грозненски нехкдаьтта института студенташ Котвев Жамалда, Закаев Рамзан, Лобановская Вера гаьнача Карела Кемь яхачо городе гlишлошъе болхаш бар. Дlалехача шера шоай къахьегама семестр Казахстана Тургайски областа районашка болх беш чакхъьяьккхар шар. Шоай гlулакх хоаш, из деза а дешаш болх уш, хlанз кердача моттиге а.

lуйрийна 8 сахьат даьлар. Массехк бlаь саг вола колоннеш хьалха йодача духовой оркестро марш лекхаш Ленина майдан тlа йоал.

«Толамца чакхйоаккхаргья вай къахьегама семестра!», «Хьамсера партия, хьона тха гlулакхаш!», «СССР хьаль 50 шу дизара сейна наш хьинари яходерга оацаlа», кхыдола лозунгаш да колоннашка.

8 сахьат 15 минут яьча Ленина майдан тlа дlеоит колоннаш. Дlаболхача студенташта хетаьь митинг хьаелл.

Советски Союза пачхьалкхен гимн локх оркестра.

Рапорташ тела доладу. Гlишлошъерий областной студенчески отряда командира Хупаева рапорташ хьаэц нехкдаьтта института отряда командира Саутиевгара, Нохч - Гlалгlай пачхьалкхен университета отряда командиргара Логиновгара, юкъерча дешара специальни заведеней командирашкара.

— Областе студентий отряд кийча я, — аьлча рапорт лу Хупаева комсомола обкома шоллагlча секретарага нов. Бузуртановга.

Къахьегама семестре болхача студентий накъ даькъаьа бу КПСС обкома гlишлошъерий отдела заведующо новкъоста Гойтова.

Къамаьл ду нов. Бузуртанова.

Цо дувц вай лузийи техникумийи студенташа массехк шера шоай къахьегама семестре кхыча республикашка болх беш дlахьовка, цар отрядаша даь балхаш 2 миллион сом мах болаш хилар...

400 саг вола отряд Карелехар, 100 саг вола кхалнаьха отряд — Черси-Балкхарой республике. 300 саг вола отряд вай республика Гудермесски района бохкамашта эшаш йола гlишлош е езаш я.

СУРТА ТlА: студентий гlишлошъяра отрядий митинг. Микрофона хьалхашка къамаьл деш ва нов. Гойтов.

В. Юнисевича сурт.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КlИРАГlА

ЙОККХА ПОЛИТИЧЕСКИ СОБЫТИ

Дунен халкъашта юкъерча общественносто боккха мах бу 5 июле йистеьннача Куба Коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, Куба Республика Революционни правительства Премьер-Министра Фидель Кастро Руса Советски Союзе яьча доттагlален официальни визита результатий. Зайнарашта хетачох, цу йоккхача политически событе къаьста хьахьенкар Советски Союзо, Кубас, кхыча социалистически мехкаша социализма низаш чlоагlдара тlехь, деррига халкъий кортамукъея шоай йоагlамаш хилара цхьатарра бокъонаш хилара тlехь хьинаре къовсам лоаттабелга, дунен халкъашта юкъерча ареие классови социалистически арахьара политика лелаелга.

Хоаш ма дарра, кхыча тайпара социальни строй йолча мехкий хьалхехьа Советски Союзо хьалдоттаю машаре дахара политика хьийоагlа пачхьалкхенашта юкъера къовсаме латта дешаш къастадеча низ юкъе ца боалабара тlера. Малхбузера цхьаболи буржуазин «теоретикаш» из дашха гlерт ба гера а делла агрессена духьалъотта е доззол дехьарча низ-lотгъамах мукъаловла халкъий бокъо бакъ ца яр хиларах тарра. Кастрос Советски Союзе яьча визита итогаша тешаеш хьаьокх уж тайпа вывода мел кlийле йоацашк хиларх я.

Буржуазин кепайоазув хlанз мукlарло ца дича далац Советски Союза политика принципиальни, классови маlан долаш хилара. «Кремле хьаьший тlейицача Л. И. Брежнева даьча къамаьло, — язду Малхбузен Германе «Кельнер штадт-анцайгер» яхача газето, — тешал ду дунен халкъашта юкъера кхоххеи мелбеча толамаш даьха доле а. Москвас дукхе халкъашта юкъерча хьала кхетамца мах беш империализма оамал ше ме ярра йоазаши хилара. Цо хьалха а сеина дувцилге йоаццаш хьаллоаш Вьетнамен lарбийн гlулакх, хlаьта иштта колониализман неоколониализман моллагlча формана духьал сонгача континентий халкъаша лоттабу къовсам а».

Фидель Кастро визит чlоагlа теркалйир Латински Америка мехкашка, къаьстта аьлча Чиле, Перу, Мексике. Чиле газеташа къаьстта белгалдаьхад кубински революци котъяларои машаре вахар кхоллаш Кубас лаьхача толамаши къаьстта дика дlахьокх марксизма-ленинизма идейи пролетарски интернационализман принципаш пайдане хиларех низ яха шийна Ленин орден луш хиннача церемоне Фидель Кастрос аьнна дешаш. Мексика «Эксельсиор» яхача газето белгалдаьхад Куба берригача шийн низаца Советски Союзо хьаллоацаргхиларах советски кулгалхошон КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева шек тешаш бенна хилар.

Москве хиннача советско-кубински переговорий итогаш марксизма-ленинизман социалистически интернационализман принципий ларда тlа социалистически мехкаш, коммунистически болхлойн партеш кхотаялар чlоагlдара гlулакха юкъе лоаца лоархlаме дакъа да.

КЪИЗАЛ МИХЬАРЪЯЛАР

Ца воазаш воаача американски инарала Лимэйс 1965 шера докхалаш вора Вlашагlкхийттача Штатийа Вьетнама бомбаш еттаргья шуй «кхеран зама» юхавоалаялла, аьхаш. Цу хана цо аьннарох яхха а хургдоаца а хlама хетар. Хlанз каннибалхамагара бола инарала тlехьалаттараш цlенхаштта болабеннаб из тувлора идея кхоачашъе. Шийна нийсъеха йоацача къизалца американски авиаце чlоагlа дукха бомбаш етт Вьетнама Демократически Республика мярпача городаштен юрташтеи. «Нью-Йорк таймса» тешал деш махиллара, «бомбашеи йоккхийча топий пхорчашей тlаьш машинашъаш, складаш йоаьль Цlенл-lеш, текстильни фабрикаш, кlора шахташ, кхыдола предприятеш хlалакьхъ».

Унзара кхерам тlаьттаб вахара йоккха лоархlам болча дамбайн сунтийн системана. lаьржа-денача хиша долла хlама хlалакдеш доле ше ца хилийта а дуга хьаккеде а Вьетнама ахархоша бlаь шерашка хьалъьяр уж. Уж йсхоаро бахача нах билара кхерам тlаоттабу. Американски специалисташа даьча лоархlамех, из йохайнча 15 миллион саг вaxa мехка геттара йоккха моттиг хий тlаэтта хlалакхъхургья.

Иштта дола зулам де оттаьь американски военщикаб шоаш а дамбаштен сунташтен бомбаш еттий аьнна тlеххьарча пресс-конференце президентага Р. Никсонга хеттил чlоагlа кхераме я. Из хеттар дир цу хьакъехьара дукха ховмаш дунен кепайоалон тlа даьнна хиларца дувзадена. Уж ховмаш «нийса дин» аьнна жоп делар США президента. Бакъда цо доьхнаэр дукан дукхача мехкий газеташ тlа сурташ дехьа доля бомбаш еттарах сунташ тlеи дамбаш тlеи даьнна кlоагаш мичара даьхкад.

Вашингтоно дувцари деш дари цаl ца хиларах дуаш дукхача кхыча факташа а. Къулбехьен Вьетнамера американски эскар аролоаккхаш хиларах шерра дунен дайне а дац Индокитаера США агрессии дlайоаккхилга. Нагахьа саина Вьетнамера хlара бетта 10.000 американски саьте аьазоаккхе из Къулбехьен-Малхбоален Азе кхыча районашка дукхагlа хулаш хилар мара дац. Укх тlеххьарча хана Вьетнама лелаяха американски эскар 55000 хинначара 115000 кхаз саг хилар. Духхьал цхьан Таиланде американски контингент апрель бетта чона 25000 саг дукхагlа чиннай. Вьетнаме тlаухийта «В-52» яха бомбардировщикаш 45 хинначара 200-нега кхоачеш дукхагlа хилар, хlаьта кхыдоаш — 380 хинначара 1000-нега кхоачаш.

Тlеххьарча пресс-конференце президента Р. Никсона йоахав из йерриги эп плен бига американски эскархой «мукъабахара». Иштта йола вывод мел хаьц я гуш да кхыметтен «Вашингтон пост» яха газет а цунна мукlарло даиза ца долаш хиларца. «Тlемо бу иза — ц плен бига эскархой цlаболабера цаl мара йоаца способ я кхаш президента дувцар Вьетнаме ворхl шера латтача тlема духьал а да, моллагlча а мехка шийн плен бига эскархой юхаблорл цаl мара йоаца способ — из тlом латтача хана цу тlем тlа хадабига эскархой цlабоалабера къаьтта йола исторически факт тохкаелга а да».

Индокитаера къизал мильяра хьакхеро агрессора дагайоалла тlема котало лургъяц цунна. Дlаюха ца йоалалуш социалистически праволи цаl мара никъ бац Вlашагlкхийттача Штатий. Из доша найсхоиа политически къовстадар дукха цlенхаштта переговораш яра никъ ба.

ДИКА ДlАДОЛАЙДАЬР

Машара хьашташ деза мел долчо боккха мах бу лакхерча боарама хиннача индо-пакистански переговорий. Укх деношка Инде премьер-министр Индира Гандии Пакистана президент З. А. Бхутто Инде городе Симле вlашагlкхийттача дlайолайир Къулбехьен Азе субконтиненте чlоагlа бола машар оттабара процесса дика юхь.

Симле кулгаш яздаьча соглашение цхьадолча даькъе дlадоакка Инденен Пакистанан юкъера отношенеш толхаеш дукхача шерашка лаьтта мрастагlал. Кхоачам ба шоай лоlаме долаш даькхача 25 шера шинна а мехко вежарий болбеш дийзза вlаши герзаца лов-даь хилар дагадохийтачо а. Царех тlеххьардар хинна деконга а ах шу мара дац.

Симле вlашагlкхеталехьа хьалхагlа кlезига хиланзар дикачох дот делла дунеа хабараш. Малхбузерча буржуазин кепайоазуно йоахар индо-пакистански переговораш чакх ца йоалалуш соацаргья е йохаргья. Цунца хьахьеккхар дунен цу районе кхоккам латтар хьаштдолаш цхьа къаьстта дола империалистически гlозараш хилар. Империалисташа массаза а пайда яйбу пачхьалкхенашта юкъе уттача конфликтех шоай экспансионистски планаш кхоачашъяра.

Инден Пакистанен халкъий беррига дог цlена доттагlий гlадбаха ба хlанз а тlехь ше мохк вlашагlкъоастабеш йола чоалхане проблемаш къоастаяра Симле реальни гlа баккхарах. Симле кулгаш яздаьча соглашене тlа белгалдоаккх шин мехка юкъера конфликташи конфронтаци дlаяккха а царна юкъера доттагlален гармонични отношенеш оттае а лаьрхlа Инден Пакистанен правительстваш хилар. Шинна а мехко де лерхlар да шоай халкъий вахара хьал лекхдара долча тlехьа тетта йиш йоацача деккара шоай хьинари ресурсаши дlаяьхлар духьа субконтиненте йlаьккхача хапера машар оттабар. Соглашене тlа лерхl къовсаме латта деррига лепаш машаро лаьккъаш къоастале, низ юкъебоалабера кхерам дlабаккха, шин мехко юкъерча дунен халкъашта юкъерча доазон тlара эскараш шинна а мехко тlехьашка дlалаха.

Бакъдар аьлча дунен тlа долаш да Инденен Пакистанен юкъе лепттlа йола отношенеш оттаяра новкъале е гlортаргдола низаш. Цудухьа йоккха лоархlам болаш да Симле аь дина соглашени конструктиви гlа болхаш дlакхоачаш яр. Инден Пакистанен пачхьалкхен лелаша яхачохи шерачча общественноста хетачохи мехкех а моэ Симле хьаэнна йоккхий торонаш практически гlулакхашка дlаяхийта лаьрхlа да.

ЯПОНЕ КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

Японе дlадахача кlирагlа хилар парламента чрезвычайни сесси. Из мехка керда премьер-министр харжара лаьрхха гульеннаяр. 1964 шера 9 ноябре дена ца хувцаш хадданза хинна хьалхара премьер Сато ше керте лаьтта кабинет а тlехь отставке ца ваха-ьа валанзар.

Сато отставке вахадаз наргвоалаш хилар Японе дувцар дукхха ха хьалха дена. Цу гlулакхи бахьан дар японски премьер керте латтача либерально - демократически парте членашта юкъе а харжархошта юкъе а из лоархlаш ца хилар. Май бетта «Майнити» яхача газето общественноста хетар довзара лаьча, хаттаро хьахьеккхар хьаттача нахах 12 процент бараша мара Сатой правительства политика хьал ца лоаши хилар. Раьза ца хилара кертера бахьанаш да юхаоза ца лу инфляци, социальни пенсионни lалашон, боарам лоха хилар, гонаьбера lалам кхераме бlехьар, дуламаш лакхдалар санна йола проблемаш къоастае ца могаш правительство хилар. Правительства сийна хоуш хlама техаb американски долара кризисах хьахиннар Японена тlадилла латтаьа нунна духьал цхьан оагlорахьа Вlашагlкхийттача Штаташа юкъедоаладаьча дискриминационни гlулакхаш.

Либерально - демократически парте лидералла а хlаьта премьер-министралла а эттар Какуэй Танака парламенте цу парте дукхха а дукхагlа топоаш хилар бахьан долаш. Сатой правительство из вар арахьарча торговлен промышленностен министр. Цу постевоалаш из хьахьеккхар ше Советски Союзацара Японе экономически бувзамаш дегlадоалаяра хьинаре тlехьиаттаяга. Японе вовзаш шийна мехкаьтта специалиста Хироки Имадзатос Токио хиннача пресс-конференце цу хьакъехьа аьлар министр вовзаш шийн хана Танака рейза хиннавар шеххийтта доалла моттигаш каракзара хьахьеккхьа Советски Союзацl цхьаьна Японе гlулакхаш лелаяра. Хlанз Танака премьер-министр хинчавоалаш, хlаьналча Японе хlан лелаяча гlозарий керттера терхам тlабодаш хинна цу плане правительствени политика зеноех цаl хургхиларах тешаш дийнар Имадзатос.

Премьер-министра посте отташ Танакас ше аьлар цун правительствас Вlашагlкхийттача Штаташцара Японе политически экономически бувзамаш леле а дергда, чlоагlа а дергда, хlаьта иштта Азе мехкашца цхьана гlулакхаш лелаяра тlехьа а, Цунна цхьана цо белгалдаьккхар «Советски Союзацара кхы а дикагlа отношенеш лелаe ха эша хилар».

Г. ШИШКИН,
(ТАСС).

Спортивни хоамаш

ВЕЛОГОНКА

Ростовски областа Миллерове 9 июле дена 12 июле кхаччалца Российски Федераце хьалхара моттиг яккхара велогонка йоленнай. Цунна юкъе дакъа лоацаш ба вай республикера РСФСР заслуженни мастер Софья Авратинова керте латта спортсменаш. Царна ва Нохч-Гlалгlайчен велогонка чемпион Цакаев Салим а.

Х. ГАЛАЕВ.

ШАХМАТАШ

Белая Калитва яхача городе кагийча нахаи мехкарийи шахматех ловзара Еррироссийски яхьа юкъе дакъа лаца бахаб вай республика чемпион, перворазрядник Сергей Гашин, перворазрядник В. Курмаев, Нохч-Гlалгlайчен чемпионка Марина Межидова, шахматех ловзаш шоллагlа моттиг яьккха Т. Хачатурова. Шахматистий делегацена керте латт спорта мастер Владимир Дорошкевич. Яхья юкъе декъалоацаш хургба шоай ханашка хьежжа.

В. ЛАНСКОЙ.

ВО БАЦ ТОЛАМ

Укх деношка вай республика просвещене министерства дешархой велосипедни команда цlакхаьчар г. Пермера. РСФСР дешархой 43 команде яр яхье дакъалоацаш.

Царна юкъе яр Россе областий, край, автономни республикай командаш.

Вай командас 7 моттиг яьккхар.

Къаьстта боккха толам баьккхар цу яхье № 50 йолча Грознерча школа 9 классе дешархочо Щедрина Любас.

Цунах РСФСР чемпионка хилар.

М. МЕСТОЕВ,
НГl АССР Министрий Совета физически культурай спортан комитета инструктор.

1966 ШЕРАРА 3 ПРОЦЕНТНИ ЧУРА КХАЖ БОАГlА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ЗАЕМ

1972 шера 30 июне гор. Владивостока лаьзаьча заема кхаж бенача 48-ча тиража

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж бенаб заема еррига тхьаь барайте разрядерча серейн облигацеи йох номерий:

Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарах сомаша	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарах сомаша	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарах сомаша
101795	16*)	500	133937	35*)	500	163103	46*)	500
101826	10*)	500	135773	10*)	500	163224	13*)	500
102000	1—50	40	135877	1—50	100	163487	01*)	500
102130	44*)	1000	135888	40*)	500	163629	47*)	500
102895	1—50	40	136068	04*)	500	164076	47*)	500
103147	02*)	500	136234	31*)	500	165144	21*)	500
103890	1—50	40	136401	03*)	500	166252	13*)	2500
104817	21*)	1000	137263	42*)	500	167047	03*)	500
104927	39*)	500	137607	04*)	500	167062	16*)	500
105701	1—50	100	138234	17*)	500	167286	41*)	1000
105922	40*)	500	139809	10*)	500	168188	1—50	100
106032	39*)	500	140332	15*)	500	168820	29*)	1000
106711	16*)	500	140347	04*)	1000	168878	1—50	40
107647	48*)	1000	140975	44*)	500	168973	40*)	500
107934	36*)	500	142923	13*)	1000	170521	41*)	500
108215	10*)	500	143263	16*)	1000	170612	13*)	500
108575	22*)	500	143510	15*)	1000	171181	05*)	500
108832	1—50	40	143568	1—50	40	171765	32*)	500
109603	1—50	40	144004	29*)	500	171869	50*)	500
109686	1—50	40	144060	1—50	40	172480	32*)	500
110800	1—50	100	144121	1—50	40	173202	1—50	100
112849	47*)	500	144392	42*)	500	174246	30*)	500
113467	01*)	500	144484	23*)	1000	175069	28*)	1000
113845	12*)	500	145986	15*)	500	175217	1—50	100
114205	1—50	40	146047	33*)	1000	176293	41*)	500
114810	1—50	40	146146	33*)	500	176685	22*)	500
115105	1—50	40	146268	25*)	500	176734	1—50	40
115310	1—50	40	146618	1—50	40	176772	33*)	500
115589	14*)	500	146782	32*)	500	177012	06*)	500
116443	1—50	100	146915	40*)	500	178192	1—50	40
116990	23*)	500	147076	46*)	500	178637	1—50	40
118251	20*)	5000	148013	12*)	500	180928	1—50	40
118526	1—50	40	148377	06*)	500	181485	29*)	1000
118849	29*)	500	148786	1—50	40	181795	17*)	500
119131	26*)	500	149103	1—50	40	182311	22*)	500
119672	48*)	500	149313	1—50	100	182453	01*)	500
120067	21*)	1000	149574	48*)	500	182583	1—50	100
120145	27*)	500	149703	21*)	500	183377	41*)	500
120226	38*)	1000	150284	38*)	500	183731	04*)	500
120719	35*)	500	150592	15*)	500	184052	15*)	500
120823	19*)	500	152489	1—50	40	185375	05*)	500
121768	10*)	500	153170	1—50	40	186838	1—50	40
123091	43*)	500	154054	10*)	500	187061	1—50	40
123441	1—50	40	154964	20*)	500	187314	33*)	500
123444	12*)	500	155535	17*)	500	187371	34*)	500
124110	22*)	500	155686	27*)	500	188595	25*)	2500
124532	15*)	500	155888	35*)	5000	188802	1—50	100
126376	1—50	40	155926	28*)	500	188997	46*)	500
127306	33*)	500	156134	1—50	100	189076	35*)	500
127622	1—50	40	156325	18*)	500	189202	1—50	40
127792	42*)	1000	156555	30*)	500	189357	1—50	40
127963	22*)	500	157106	10*)	500	189634	21*)	500
128393	21*)	1000	158193	20*)	500	190621	37*)	500
129503	43*)	500	158286	09*)	500	191944	1—50	40
129937	01*)	2500	159299	1—50	100	192264	1—50	40
130236	40*)	1000	159489	1—50	100	193160	1—50	100
130642	36*)	500	159646	06*)	500	193609	1—50	100
130705	09*)	2500	160066	26*)	500	194520	16*)	1000
131635	48*)	500	160117	08*)	500	194813	1—50	40
131861	22*)	500	161129	1—50	40	195864	1—50	40
132972	18*)	500	161312	39*)	500	197829	45*)	1000
133374	1—50	40	162218	04*)	500	198398	17*)	2500
			162902	18*)	500	199972	22*)	500

*) Цу серех йолча 49 номерах хlаране 40 сома кхаж бенаб. Таблица тlа хьахьекхаб ткъаь сома мах[ь]а йолча облигаце мах. Итт сома мах[ь]а йолча облигацех бенача кхажах ах лу. Бенача кхажа юкъебизьаб кхаж бенача облигаце шей мах.

Нохч-Гlалгlай АССР гострудсберкассай госкредитен управлени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 июль

9.00 — Передачай программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Берашта. Телевизиони художественни фильм «Парижа бола никъ». 10.10 — Телевизиони художественни фильм «Говра баьреш». Хьалхара сери. 11.15 — «Цирка цlенаш». 12.05 — Вов бола телевидени. Документальни фильм «Са мохк Монголия». 13.20 — Кердадараш. 17.25 — Передачай программа. 17.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 18.10 — Киножурнал. 18.40 — Нохч-Гlалгlай чу гlолла. Информационни программа. (эрсий, гlалгlай меттала). 19.00 — Шоана хlамиго бераш. 19.10 — Ха бола ялат чуэцаш латт. 19.30 — Вов бола телевидени. Футболах йола СССР-а чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Динамо» (Тбилиси). В. И. Ленина цlерагlча Центральни стадионера трансляци. 21.15 — «Ха» Информационни программа. 21.45 — «Ше-ше йийнер» яхача телевизиони спектакла премьера. 22.30 — Спортивни кердадар. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

12 июль

9.43 — Передачай программа. 9.30 — Кердадараш. 10.00 — Дешархошта. Пионераш мутlарех болх. 10.30 — Телевизиони художественни фильм «Говра баьреш» 2-гlа сери. 11.45 — Коммунисти хан. 12.15 — Воронежский эрсий халкъа хора концерт. 13.00 — Кердадараш. 16.55 — Передачай программа. 17.00 — Берашта. Художественни фильм «Ганзий гlайре». 18.30 — Пятилетка гlишлошъеча (нохчий меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Нохч-Гlалгlай чу гlолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.10 — Хоамаш, реклама. 19.15 «Европа кердадараш, мехкаш, гlулакхаш». Передача дlахьу Центральни телевидени Еррисоюзни радион политически обозревателе А. Потапове. 20.00 — Цирки оперетти номерай гойторгья музыкальни комеди Свердловски театрей Московски пачхьалкхени цирка артисташа. 21.00 — Ха. Информационни программа. 21.30 — Художественни фильм «Кариня». 23.10 — Шахматех ловзаш дунеч чемпионат. 24.25 — Хоамаш, Передачай программа.

РАДИО

11 июль

6.30 — «Юртара lуйре». 6.45 — Анараш. 6.55 — Хоамаш (горсете гlолла). 6.57 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.38 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Нохч-Гlалгlай лирически иллеш (гlалгlай меттала). 8.45 — «Чохкий» яха Даурбекова дувцар (гlалгlай меттала). 16.00 — Корреспонденци «Культура учреждениш — юбилейга» (гlалгlай меттала). 16.15 — Индустре бола гlа (нохчий меттала). 16.30 — Яхь лелдорца кхелад (эрсий меттала). 16.45 — Тха индустриальни мохк (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала).

12 июль

6.30 — «Юртара lуйре» (нохчий меттала). 6.35 — Ашараш. 6.40 — Хаоттам. 6.45 — Хоамаш (горсете гlолла). 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.38 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Шоана, производства хьалхале леладераш. Концерт (гlалгlай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Юртбоахаме къахьегархошта доле концерт (эрсий меттала). 16.30 — Юриста беседа (эрсий меттала). 16.45 — Нохч-Гlалгlайчен индустри (гlалгlай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала). 19.00 — «Кегархой вахар» (нохчий меттала). 20.00 — Концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоалеи Грознеи хувцалуш моргхаш а йолаш, дукхагlча даькъе йоачан а йоалаш, хьаьда лостам боаццаш гlаьххьача боарама мух а хьеккаш ха хила а фегара температура республике гlолла 28 — 33, Грозне 30 — 32 градус йlовхал йолаш хила а тарлу. Кховнена ловнеи хувцалуш моргхаш а йоаш къьайна йолча моттигашка юкъ-юкъе догlа а делхаш да а къекъаш, хаьда лостам боаццаш гlаьххьача боарама мух а хьеккаш ха хила а температура фегара бийсашка 15—20, деношка 28 — 33 градус йlовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкхана секретара — 3-34-38; партийни вахарех культури отделий—3-61-46; промышленноста отдела—3-42-30; юртбоахама отдела—3-42-28; письмой отделий бухгалтерей — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря —3-34-38; отделов партийной жизни и культуры —3-61-46; отдела промышленности—3-42-30; отдела [illegible] хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/34.

СФ05150, Заказ № 5150.